

มิตรภาพข้ามพรมแดนชาติพันธุ์ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง
เด็กชายในชุดนอนลายทาง (The Boy in the Striped Pajamas)
ของจอห์น บอยน์ (John Boyne) และเรื่อง*ซาเมียร์กับโยนาธาน*
(Samir and Yonatan) ของแดนิลลา คาร์มี (Daniella Carmi)

ศิริพร ศรีวรภานต์¹

Received: April 30, 2019

Revised: October 27, 2020

Accepted: December 21, 2020

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ศึกษาเรื่อง*เด็กชายในชุดนอนลายทาง (The Boy in the Striped Pajamas)* ของจอห์น บอยน์ (John Boyne) และเรื่อง*ซาเมียร์กับโยนาธาน (Samir and Yonatan)* ของแดนิลลา คาร์มี (Daniella Carmi) ในเรื่องแรกผู้ประพันธ์บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับทหารนาซีกวาดล้างชาวยิวช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ขณะที่เรื่องหลังเป็นเรื่องของความขัดแย้งระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอล แม้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตัวละครทั้งสองไม่ได้เกี่ยวข้องกัน แต่ถึงกระนั้นในวรรณกรรมเยาวชนทั้งสองเรื่องมีลักษณะร่วมกัน คือ ผู้ประพันธ์บอกเล่ามิตรภาพระหว่างเด็กต่างชาติพันธุ์ที่เกิดขึ้นท่ามกลางความขัดแย้งและสงครามระหว่างกลุ่มคนสองชาติพันธุ์ เพื่อเน้นแก่นความคิดที่ว่าด้วยการก้าวข้ามการแบ่งเขาแบ่งเรา หรือการปฏิเสธอคติและความรุนแรงทางชาติพันธุ์ ดูเหมือนว่าผู้ประพันธ์ทั้งสองเน้นการสร้างโลกในอุดมคติให้กับผู้อ่าน ทว่าแท้จริงแล้วคาร์มีแฝงการแบ่งเขาแบ่งเราในตัวบทของเธอผ่านการนำเสนอซาเมียร์ตัวละครเด็กปาเลสไตน์ที่เรียนรู้การอยู่ร่วมกับชาวอิสราเอล โดยมีโยนาธาน เด็กชาวอิสราเอลอยู่ในฐานะผู้ชี้แนะหนทางแห่งสันติให้กับซาเมียร์ การนำเสนอเช่นนี้เป็นการสื่อว่าหากเพียงแต่ชาวปาเลสไตน์ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกับชาวอิสราเอล ความขัดแย้งระหว่างชาวปาเลสไตน์กับชาวอิสราเอลจะจบสิ้น ส่วนบอยน์บอกเล่ามิตรภาพระหว่างลูกชายของทหารนาซีกับลูกชายชาวยิว บรูโนลูกชายของทหารนาซีละเมิดคำสั่งของพ่อด้วยการออกผจญภัยไปยังค่ายกักกันชาวยิว ทำให้ได้มีโอกาสรู้จักกับซุสแซ่เด็กชายชาวยิว บรูโนปกปิดมิตรภาพระหว่างพวกเขาทั้งสองท้ายที่สุด มิตรภาพในความลับจบลงด้วยโศกนาฏกรรม บรูโนเสียชีวิตพร้อมกับซุสแซ่ในค่ายกักกันชาวยิว เป็นไปได้ที่มิตรภาพที่ถูกปกปิดของพวกเขาบ่งชี้ถึงความเป็นไปไม่ได้ของมิตรภาพระหว่างนาซีกับยิว

คำสำคัญ: มิตรภาพข้ามพรมแดนชาติพันธุ์, การเหยียดชาติพันธุ์, การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์, ความขัดแย้งระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอล และสงคราม

¹ หน่วยงานผู้แต่ง: ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล: siriporn.sr@chula.ac.th

Friendship Across Ethnic Boundaries
In John Boyne's *The Boy in the Striped Pajamas*
And Daniella Carmi's *Samir and Yonatan*

Siriporn Sriwarakan²

Received: April 30, 2019

Revised: October 27, 2020

Accepted: December 21, 2020

Abstract

This paper examines friendship across ethnic boundaries in two young adult novels: John Boyne's *The Boy in the Striped Pajamas* and Daniella Carmi's *Samir and Yonatan*. In the first novel the author recounts a story of the Holocaust during the Second World War while the latter deals with the conflict between Palestine and Israel. Although both young adult novels concern different ethnic backgrounds, they are both set in the midst of conflicts and wars between two nations. They present themes of crossing over ethnic boundaries and rejection of racial prejudice and violence. Although it seems that both authors create an ideal world for young adult readers to enjoy, Carmi implicitly presents the theme of racial difference in her novel by showing how Samir, a Palestinian boy learns to co-exist with the Israelis through the guidance of Yonatan, an Israeli boy, on a path toward peace. Such a narrative suggests that if Palestinians learn to live with the Israelis, their conflict will come to an end. *The Boy in the Striped Pajamas* features a friendship between Bruno, the son of a Nazi soldier, and Shmuel, the son of a Jew. Bruno disobeys his father's command by secretly exploring the concentration camp. This gives him a chance to befriend Shmuel. However, Bruno keeps this friendship secret. Finally, this relationship ends tragically when the boys die in the concentration camp. Their concealed friendship can be interpreted as pointing to the impossibility of friendship between Nazis and Jews.

Keywords: Friendship across ethnic boundaries, Racial discrimination, Holocaust, The conflict between Palestine and Israel, and War

² Affiliation: Department of Comparative Literature, Faculty of Arts, Chulalongkorn University
E-mail: siriporn.sr@chula.ac.th

1. บทนำ

ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม (The Old Testament) กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของกลุ่มชนชาติฮีบรู (Hebrews) หรือชาวยิวที่สามารถครอบครองดินแดนคานาอัน (Canaan) หรือในปัจจุบันเรียกว่าดินแดนปาเลสไตน์ (Palestine) เพียงชั่วระยะเวลาหนึ่ง แต่กลับทำให้ชาวฮีบรูยึดติดกับความเชื่อที่ว่าดินแดนคานาอันหรือปาเลสไตน์เป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตน (Siriporn 2012, 90) เบเวอร์ลีย์ มิลตัน-เอดเวิร์ดส์ ผู้เป็นนักวิชาการทางด้านตะวันออกกลางศึกษาให้ความเห็นว่าดินแดนคานาอันกลายเป็นดินแดนแห่งประวัติศาสตร์ จิตวิญญาณ ความหวัง ความฝัน และแรงบันดาลใจในการรวบรวมชาวยิวให้เป็นเอกภาพ ก่อปรกักับการที่ชาวยิวต้องประสบกับอคติทางชาติพันธุ์ระหว่างที่ตั้งถิ่นฐานในยุโรป ยิ่งทำให้ความเชื่อดังกล่าวเข้มแข็งมากขึ้น (Milton-Edwards 2009, 13) ต่อมาความเชื่อนี้ได้พัฒนาเป็นขบวนการทางการเมืองและอุดมการณ์ที่เรียกว่าไซออนิสต์ (Zionism) ซึ่งเป็นขบวนการสร้างชาติยิวหรือขบวนการเรียกร้องให้ปาเลสไตน์เป็นประเทศของชาวยิว กลุ่มไซออนิสต์พยายามทุกวิถีทางที่จะให้ชาวยิวซึ่งอาศัยอยู่ตามประเทศต่าง ๆ ได้กลับไปยังปาเลสไตน์ ในที่สุดวันที่รอคอยก็มาถึง คือ วันที่ 14 พฤษภาคม ค.ศ. 1948 มีการประกาศจัดตั้งรัฐอิสราเอล กล่าวโดยสรุปได้ว่าชาวอิสราเอลนั้นเป็นชาวยิวที่มาจากต่างทิศ แต่สามารถรวมเข้าเป็นชนชาติเดียวกันได้ (Nanthana 1998, 73) จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับการสร้างชาติอิสราเอลนั้นสื่อเกี่ยวกับการสร้างความเป็นชาติเกิดจากการสร้างหรือการประดิษฐ์ขึ้น ทว่าผู้คนส่วนใหญ่มักจะลืมไปว่าชาติเป็นสิ่งประดิษฐ์อย่างหนึ่ง มีใช้สิ่งที่มีมาตามธรรมชาติ ทำให้ผู้คนแต่ละกลุ่มชนเคลิบเคลิ้ม หลงใหล และผูกพันกับมาตุภูมิของตน นั้นย่อมเป็นข้อดีของการที่คนแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะเกิดความรู้สึกรักและหวงแหนชาติของตน แต่ในขณะเดียวกันประดิษฐกรรมดังกล่าวอาจจะกลายเป็นสิ่งที่สร้างปัญหาได้ ความรักชาติอาจพัฒนาไปสู่ความคิดชาตินิยมสุดโต่ง จนนำไปสู่การก่อสงครามกับคนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ได้

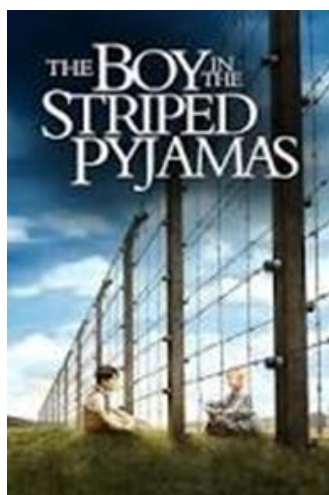
เช่นเดียวกับสิ่งประดิษฐ์ที่เรียกว่าชาติ ความเป็นเด็กเป็นประดิษฐกรรมอย่างหนึ่งด้วย ในหนังสือเรื่อง *Centuries of Childhood* ของ ฟิลิปป์ อารีเอ (Philippe Ariès) ผู้เป็นนักประวัติศาสตร์ชาวฝรั่งเศส เขาศึกษาเอกสารต่าง ๆ ภาพเขียน สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งข้าวของเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก จากการศึกษาเขาให้ความเห็นว่าก่อนหน้าศตวรรษที่ 17 ไม่มีภาวะแห่งความเป็นเด็กโดยเฉพาะ โดยเฉพาะในยุคกลางซึ่งการแพทย์และวิทยาศาสตร์ยังไม่ก้าวหน้านัก ส่งผลให้อัตราการเกิดต่ำและอายุขัยเฉลี่ยของคนไม่ยืนยาวนัก ทุกวันนี้ที่เราเรียกว่าเด็ก ในยุคนั้นนับเป็นผู้ใหญ่ตัวเล็ก ๆ คนหนึ่งที่เมื่อพวกเขาอายุประมาณ 7-8 ขวบ หรือช่วงวัยที่สามารถเปลี่ยนเสื้อผ้าเองได้ ทานอาหารเองได้ หรือเรียกว่าช่วยเหลือตัวเองได้ในระดับหนึ่ง พวกเขาต้องเข้าสู่การเรียนรู้แบบผู้ใหญ่เพื่อเป็นผู้ใหญ่โดยเร็วที่สุด ส่วนในช่วงศตวรรษที่ 17 เริ่มเห็นร่องรอยว่าเด็กมีภาวะพิเศษที่ต้องได้รับการดูแลปกป้อง โดยดูจาก อาทิ ของเล่นเด็ก ห้องของเด็ก ร้านเสื้อผ้าสำหรับเด็กโดยเฉพาะ (Ariès 1962)

มุมมองที่มีอิทธิพลต่อการสร้างกรอบความคิดที่มีต่อเด็กและเป็นมุมมองที่ยังคงสืบทอดมาหลายศตวรรษมาจากสองมุมมอง นักปรัชญาการศึกษาชาวอังกฤษอย่างจอห์น ล็อก (John Locke) เห็นว่าเด็กคือผ้าขาว สดแต่แต่ผู้ใหญ่จะแต่งแต้มให้เด็กเป็นเช่นไร วิธีการมองว่า “เด็กเป็นไม้อ่อนดัดง่าย” จึงทำให้เน้นว่าภาวะแห่งความเป็นเด็กคือภาวะแห่งการเรียนรู้เพื่อที่เด็กจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต ส่วนมุมมองแบบจินตนิยมหรือแนวคิดแบบโรแมนติก เด็กอยู่ในฐานะผู้ที่มีความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาและใสสะอาด หรือเปรียบได้กับเวทาดาวน้อย มีคุณธรรม ความสวยงาม และความจริงใจตามธรรมชาติ (Brunken 2002, 31) มุมมองเช่นนี้ส่งผลต่อเด็ก เพราะพวกเขาได้รับการทะนุถนอมและใส่ใจเป็นพิเศษจากผู้ใหญ่ที่ปกป้องพวกเขาจากปัญหา หรือพยายามกีดกันพวกเขาให้ไกลห่างจากภาวะความเคร่งเครียด ความไม่ปลอดภัย และภัยอันตรายทั้งปวง แต่ในขณะเดียวกันการที่ผู้ใหญ่เก็บพวกเขาไว้ในโลกที่ปลอดภัยอาจจะส่งผลให้พวกเขาไม่สามารถรับมือกับปัญหาที่พวกเขาต้องเผชิญได้ ถึงกระนั้นก็ตามทั้งสองมุมมองดังกล่าวมักจะปรากฏควบคู่กันไปในการสร้างตัวละครเด็ก

วาทะที่กล่าวว่าเด็กคือผ้าขาวและเด็กคือผู้บริสุทธิ์ไร้เดียงสาปรากฏทั้งในเรื่อง *เด็กชายในชุดนอนลายทาง* (*The Boy in the Striped Pajamas*, 2006) ของจอห์น บอยน์ (John Boyne) และเรื่อง *ชาเมียร์กับโยนาธาน* (*Samir and Yonatan*, 2000) ของแดนิลลา คาร์มี (Daniella Carmi) ในเรื่องแรกผู้ประพันธ์บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับทหารนาซีกวาดล้างชาวยิว ขณะที่เรื่องหลังเป็นเรื่องของความขัดแย้งระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอล แม้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในต้วบททั้งสองไม่ได้เกี่ยวข้องกัน แต่ก็ มีประเด็นที่คล้ายคลึงกันในแง่มุมที่ผู้ประพันธ์ต่างก็ผูกโยงความเป็นเด็กและความเป็นชาติไว้ร่วมกัน ในแง่มุมหนึ่งเด็กคือผู้บริสุทธิ์แต่ต้องมาแปดเปื้อนสงครามจากน้ำมือของผู้ใหญ่ ส่วนในอีกแง่มุมหนึ่งเด็กคือความหวังของชาติที่ต้องร่วมแบกรับสิ่งที่ผู้ใหญ่ในชาติเรียกร้องแม้ว่าเด็กจะต้องสังเวยชีวิตเพื่อชาติก็ตาม ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอมิตรภาพระหว่างเด็กต่างชาติพันธุ์ที่เกิดขึ้นท่ามกลางความขัดแย้งและสงครามระหว่างกลุ่มคนสองชาติพันธุ์ เพื่อเน้นแก่นความคิดที่ว่าด้วยการก้าวข้ามการแบ่งเขาแบ่งเรา หรือการปฏิเสธอคติและความรุนแรงทางชาติพันธุ์ ชับเน้นตัวละครเด็กให้อยู่ในฐานะของอุปลักษณ์แห่งความหวังของสันติสุข

ในต้วบททั้งสองเรื่องมีลักษณะร่วมกัน คือ การนำเสนอมิตรภาพระหว่างเด็กเยอรมันกับเด็กยิว และระหว่างเด็กปาเลสไตน์กับเด็กอิสราเอล ดูเหมือนว่าผู้ประพันธ์ทั้งสองเน้นการสร้างโลกในอุดมคติให้กับผู้อ่าน ทว่าแท้ที่จริงแล้วคาร์มีผู้ประพันธ์เรื่อง *ชาเมียร์กับโยนาธาน* แฝงการแบ่งเขาแบ่งเราในต้วบทของเธอ ผ่านการนำเสนอชาเมียร์ตัวละครเด็กปาเลสไตน์ที่เรียนรู้การอยู่ร่วมกับชาวยิวอิสราเอล โดยมีโยนาธานเด็กชาวยิวอิสราเอลอยู่ในฐานะผู้ชี้แนะหนทางแห่งสันติให้กับชาเมียร์ การนำเสนอเช่นนี้เป็นการสื่อเน้นว่า หากเพียงแต่ชาวปาเลสไตน์ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกับชาวยิวอิสราเอล ความขัดแย้งระหว่างชาวปาเลสไตน์กับชาวยิวอิสราเอลจะจบสิ้น ส่วนบอยน์ผู้ประพันธ์ *เด็กชายในชุดนอนลายทาง* บอกเล่ามิตรภาพระหว่างลูกชายของทหารนาซีกับลูกชายชาวยิว บรูโนลูกชายของทหารนาซีละเมิดคำสั่งของพ่อด้วยการออกผจญภัยไปยังค่ายกักกันชาวยิว ทำให้ได้มีโอกาสรู้จักกับชมูเอลเด็กชายชาวยิว บรูโนปกปิดมิตรภาพระหว่างพวกเขาทั้งสอง ทำยที่สุดมิตรภาพในความลับจบลงด้วยความตาย บรูโนเสียชีวิตพร้อมกับ ชมูเอลในค่ายกักกันชาวยิว นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังใช้การแฝงนัยในการเหยียดมนุษย์ชาติว่าสงครามไม่มีวันสิ้นสุด ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบต้วบททั้งสองเรื่อง

2. โศกนาฏกรรมของมิตรภาพระหว่างลูกชายทหารนาซีกับลูกชายชาวยิวใน *เด็กชายในชุดนอนลายทาง*

ภาพหน้าปก *The Boy in the Striped Pajamas* ([n.d.])

ในหัวข้อนี้จะเริ่มจากการกล่าวถึงบริบททางสังคมที่ว่าด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการคัดเลือกพันธุ์กรรมและนโยบายต่อต้านชาวยิว รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง*เด็กชายในชุดนอนลายทาง* จากนั้นจะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบูรโนกับซมูเอลในแง่มุมมองของการเป็นตัวละครฝาแฝดและมิตรภาพระหว่างพวกเขาทั้งสอง นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงความรู้เพียงอย่างเดียวของบูรโนและชะตากรรมของเขา ตลอดจนประเด็นเรื่องนาซีกับอคติและความเกลียดชังชาวยิว

2.1 บริบททางสังคมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทความเรื่อง “Greek theories on eugenics” ได้กล่าวถึงยุคของเพลโต (427-347 ก่อนคริสตกาล) มีการเสนอความคิดเรื่องพันธุ์กรรมว่าปัจจัยหนึ่งในการสร้างสังคมที่สมบูรณ์แบบนั้นต้องเริ่มด้วยการให้บุคคลที่มีลักษณะทางกรรมพันธุ์ที่สมบูรณ์แต่งงานกัน (Judicious Mating) เพื่อสร้างทายาทที่มีคุณสมบัติที่ดีสืบไป ส่วนบุคคลที่อยู่ในสถานะที่ด้อยกว่าก็ไม่ควรมีทายาทสืบต่อไป บุคคลที่มีลักษณะทางกรรมพันธุ์ที่ดีควรอยู่ในชนชั้นปกครอง ส่วนผู้ที่อยู่ในสถานะด้อยกว่า ได้แก่ พลเรือน เกษตรกร ช่างฝีมือ ก็ควรเป็นชนชั้นที่ถูกปกครอง ด้วยเหตุนี้รัฐต้องควบคุมการแพร่พันธุ์ของมนุษย์เพื่อสร้างสังคมที่เพียบพร้อม (Galton 1998, 264) ใน ค.ศ. 1883 ฟรานซิส กัลตัน (Francis Galton) นักชีววิทยาชาวอังกฤษสร้างศาสตร์แห่งการคัดเลือกพันธุ์กรรม ที่เรียกกันว่า “Eugenics” ในคำภาษาอังกฤษ หรือ “สุพันธุศาสตร์” ในภาษาไทยตามศัพท์บัญญัติราชบัณฑิต สาขาประชากรศาสตร์ นำไปสู่การก่อตั้งสมาคมสุพันธุศาสตร์ใน ค.ศ. 1905 เรื่องนี้เป็นแรงบันดาลใจให้ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์และสมาชิกพรรคนาซีกำหนดนโยบาย Pan-Germanism หรือการรวมเผ่าพันธุ์เยอรมันบริสุทธิ์จากทั่วโลก แต่ในขณะเดียวกันมีนโยบาย Anti-Semitism หรือสร้างลัทธิต่อต้านชาวยิว โดยเริ่มจากการโฆษณาชวนเชื่อให้เห็นว่าคนยิวเป็นคนนอกที่แตกต่างด้านชาติพันธุ์และคนยิวด้อยกว่าชาติเยอรมัน อันเป็นผลมาจากการที่เยอรมนีพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ทำให้ชาวเยอรมันต้องถูกเก็บภาษีเพื่อชดเชยค่าปฏิกรรมสงครามให้กับประเทศคู่ขัดแย้ง ส่วนคนยิวกลับสามารถกุมอำนาจเศรษฐกิจของเยอรมนีไว้ (Boissoneault 2018) นโยบายดังกล่าวมิได้กระทบเฉพาะชาวยิว ยังรวมถึงคนเยอรมันที่เป็นผู้ป่วยทางจิตเวชและคนพิการ (Schlebach 2020) เพราะนโยบายดังกล่าวให้ความสำคัญกับบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทางพันธุ์กรรม รวมทั้งร่างกายและจิตใจ

ในเรื่อง*เด็กชายในชุดนอนลายทาง* ผู้ประพันธ์บอกเล่าเรื่องราวของมิตรภาพระหว่างบูรโนเด็กชายชาวเยอรมันกับซมูเอลเด็กชายชาวยิว ในเหตุการณ์นาซีฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อต่อต้านอคติและสงครามทางชาติพันธุ์ ขณะเดียวกันการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของบูรโนเพื่อใช้การแฝงนัยในการวิพากษ์ทหรรนาซี ดูเหมือนว่าผู้ประพันธ์ให้ความหวังด้วยการนำเสนอมิตรภาพระหว่างเด็กต่างชาติพันธุ์ แต่แท้ที่จริงแล้วมิตรภาพระหว่างเด็กจากสองกลุ่มชาติพันธุ์ไม่อาจเป็นไปได้ ผ่านเหตุการณ์โศกนาฏกรรมในห้องรมแก๊ส อันนำไปสู่การเสียชีวิตของเด็กทั้งสองคน การนำเสนอเช่นนี้ในแง่หนึ่งเป็นการให้ความเป็นธรรมเชิงวรรณศิลป์กับชาวยิว ด้วยการลงโทษพ่อผู้เป็นทหารนาซีซึ่งคร่าชีวิตชาวยิวจำนวนมาก ส่วนในอีกแง่หนึ่งนั้นเป็นการสื่อว่าการสร้างมิตรภาพข้ามพรมแดนทางชาติพันธุ์มีอาจเกิดขึ้นได้จริง ประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจจึงแตกต่างจากงานที่มีมาก่อนหน้า แอชลิน เฮก (Ashlyn S. Hegg) นักศึกษาปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยเซาท์เทิร์น อิลลินอยส์ คาร์บอนเดล เธอศึกษา*เด็กชายในชุดนอนลายทาง* ในวิทยานิพนธ์ของเธอเรื่อง “การก้าวข้ามพรมแดน: การอภิปรายแรงจูงใจของ*เด็กชายในชุดนอนลายทาง*” (Crossing the Line: A Discussion of Motives within *The Boy in the Striped Pajamas*, ค.ศ. 2013) เป็นการศึกษาภาพยนตร์เรื่อง*เด็กชายในชุดนอนลายทาง* ในแง่ของแรงจูงใจที่ทำให้บูรโนลดรั้วไปอีกฝั่งหนึ่งหรือฝั่งของซมูเอล เฮกเลือกใช้ฉากสุดท้ายในภาพยนตร์เรื่องนี้ โดยใช้องค์ความรู้สาขาวิชาภาพยนตร์และวิชาการสื่อสารเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์แรงจูงใจของบูรโนในการกระทำดังกล่าว (Hegg 2013)

2.2 คู่แฝดต่างชาติพันธุ์และมิตรภาพที่ต้องปกปิด

ในตัวอย่างการใช้การดำเนินเรื่องแบบนิทานตามโครงสร้างนิทานของพรอพพ์ (Propp 2009, 26-27) การออกจากบ้านที่ปลอดภัย → คำสั่งห้าม → การละเมิดข้อต้องห้าม

ABSENTATION: A member of the hero's community or family leaves the security of the home environment. This may be the hero themselves, or some other relation that the hero must later rescue.

INTERDICTION: A forbidding edict or command is passed upon the hero ('don't go there', 'don't do this'). The hero is warned against some action.

VIOLATION of INTERDICTION. The prior rule is violated. Therefore, the hero did not listen to the command or forbidding edict.

ตามที่พรอพพ์เสนอนั้นตัวเอกมักจะเริ่มจากการออกจากบ้านที่ปลอดภัย หรือมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครเอกออกจากบ้านที่ปลอดภัยและตัวละครเอกต้องตามไปช่วยเหลือ ตัวละครเอกได้รับข้อความหรือคำสั่งที่ไม่ให้ทำอะไรบางอย่างหรือไม่ให้ทำการบางสิ่ง ทว่าตัวละครเอกไม่เชื่อฟัง เขาละเมิดคำสั่งห้ามดังกล่าว เช่นเดียวกันกับการดำเนินเรื่องดังกล่าว ในเรื่อง*เด็กชายในชุดนอนลายทาง* บรูโนพร้อมกับครอบครัวต้องออกจากบ้านที่ปลอดภัยในเบอร์ลินมายังบ้านพักแห่งใหม่ที่เอาชีวิตรังเมื่อมาถึงที่นี่ พ่อแม่ของบรูโนสั่งบรูโนว่า “ห้ามเข้าใกล้รั้วหรือค่าย” [...The one thing Bruno tried not to think about was that he had been told on countless occasions by both Mother and Father that he was not allowed to walk in this direction, that he was not allowed anywhere near the fence or the camp...With No Exceptions.” (Boyne 2006, 103)] อย่างไรก็ตาม บรูโนละเมิดคำสั่งด้วยการไปที่รั้ว ทำให้บรูโนมีโอกาสรู้จักกับชมูเอลผู้ที่อยู่อีกฝั่งของค่ายด้วยกัน ทั้งสองกลายเป็นเพื่อนที่เข้ากันได้ดี

บรูโนคิดว่าชมูเอลเป็นเพื่อนที่ดี ทว่ามิตรภาพระหว่างบรูโนกับชมูเอลเกิดขึ้นข้ามรั้วเท่านั้น เมื่ออยู่ต่อหน้าคนในชาติเดียวกัน เขากลับไม่ยอมเปิดเผยความสัมพันธ์ดังกล่าว เป็นมิตรภาพที่บรูโนเก็บไว้เป็นความลับ [...he had decided that it was better to keep the whole story to himself for the moment and not breathe a word about it. It would be his own secret. Well, his and Shmuel's.” (Boyne 2006, 133)] เมื่อพี่สาวของบรูโนคาดคั้นให้บรูโนบอกว่าใครเป็นเพื่อนของเขา หลังจากที่ยุโนหลุดปากบอกพี่สาวไปว่าเขานัดเพื่อนไว้ เขารีบกลบเกลื่อนว่าเพื่อนที่เอย์ถึงคือเพื่อนในจินตนาการ [“‘Because he’s an imaginary friend,’ said Bruno...” (Boyne 2006, 155)] อย่างไรก็ตามบรูโนเป็นเพื่อนที่ดี เขามักจะแอบนำอาหารหรือขนมมาฝากชมูเอล แต่ต้องเป็นช่วงเวลาที่อยู่กันสองคนในพื้นที่ว่างซึ่งปราศจากนาซี การที่บรูโนปกปิดมิตรภาพระหว่างเขากับชมูเอล บ่งบอกว่าเขาเองก็รู้ดีว่าความสัมพันธ์ระหว่างพวกเขาทั้งคู่เป็นไปไม่ได้ เพราะชาวเยอรมันไม่เปิดใจรับชาวยิวและไม่เห็นชาวยิวเป็นมนุษย์ อคติและความเกลียดชังที่ชาวเยอรมันมีต่อชาวยิวเป็นอุปสรรคของมิตรภาพระหว่างบรูโนกับชมูเอล

นอกจากการไม่ยอมเปิดเผยมิตรภาพระหว่างพวกเขาทั้งคู่แล้ว บรูโนเห็นชมูเอลเป็นคนแปลกหน้าในพื้นที่ของนาซี ในเย็นวันหนึ่งชมูเอลต้องมาช่วยล้างแก้วไวน์ที่บ้านของบรูโน บรูโนจึงแอบให้ขนมกับชมูเอล เมื่อถูกพลทหารนาซีนายหนึ่งจับได้ ชมูเอลตอบไปว่าบรูโนให้มา ทว่าบรูโนกลับตอบว่าเขาไม่รู้จักชมูเอล [“‘I’ve never spoken to him,’ said Bruno immediately. ‘I’ve never seen him before in my life. I don’t know him.’” (Boyne 2006, 172)] การไม่ยอมรับ

มิตรภาพระหว่างพวกเขาทั้งคู่ต่อหน้าทหารนาซีในบ้านของพ่อผู้เป็นผู้บังคับบัญชาค่ายกักกันที่เอาชีวิตรอด พื้นที่ของนาซีเป็นพื้นที่ที่ต้องห้ามสำหรับมิตรภาพระหว่างเด็กชายชาวเยอรมันกับเด็กชายชาวยิว เพราะชาวยิวมิใช่มนุษย์ในพื้นที่ของนาซี ความเป็นเพื่อนจึงไม่เกิดขึ้นเพราะฝ่ายหนึ่งเป็นมนุษย์ ขณะที่อีกฝ่ายไม่ใช่ สืบเนื่องจากการที่นาซีสร้างความเป็นอื่นให้กับชาวยิว ทำให้ชาวยิวอยู่ในฐานะสิ่งของที่น่ารังเกียจแทนที่ความเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีทัดเทียมกับชาวเยอรมัน ด้วยเหตุนี้บรูโนจึงไม่สามารถยอมรับมิตรภาพระหว่างเขากับชมูเอลในพื้นที่ของนาซี

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์นำเสนอบรูโนกับชมูเอลให้เกิดในวัน-เดือน-ปีเดียวกัน [“...Because my birthday is April the fifteenth too. And I was born in nineteen thirty-four. We were born on the same day.” (Boyne 2006, 109)] ขณะเดียวกันเด็กทั้งคู่ยังเสียชีวิตในวัน-เดือน-ปีเดียวกัน การสร้างให้เด็กทั้งคู่เป็นตัวละครฝาแฝด โดยทั่วไปตัวละครฝาแฝดในวรรณกรรมมักจะปรากฏในลักษณะของตัวละครคู่ขั้วตรงข้าม หรือเป็นตัวละครขาว-ดำ ในเรื่องนี้ผู้ประพันธ์ยังคงสืบทอดขนบการประพันธ์เช่นนี้ โดยให้บรูโนและชมูเอลเป็นตัวแทนฝ่ายตรงข้ามกัน ฝ่ายหนึ่งอยู่ในฐานะผู้ก่อความรุนแรง ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งอยู่ในฐานะเหยื่อ ขณะเดียวกันเด็กอยู่ในฐานะความหวังของชาติ ทั้งบรูโนและชมูเอลเป็นความหวังของชนชาติเยอรมันและชนชาวยิว แต่ความหวังของชาติต้องแตกสลายพร้อมกับความตายของเด็กทั้งคู่ การนำเสนอเช่นนี้เพื่อตั้งคำถามกับการสร้างอคติและความเกลียดชังทางชาติพันธุ์ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างความสูญเสียให้กับชนชาติที่ตกเป็นเหยื่อเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงชนชาติที่ก่อสงครามทางชาติพันธุ์อีกด้วย

2.3 ความไร้เดียงสาของบรูโนและชะตากรรมของ “ความไร้เดียงสา”

ในเรื่อง*เด็กชายในชุดนอนลายทาง*นำเสนอเรื่องราวผ่านมุมมองของบรูโน ตัวละครเด็กวัย 9 ปี ผู้มีภาพลักษณ์ของความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาเจอความสงสัย บางครั้งเขาก็ตั้งคำถามต่าง ๆ กับคนรอบข้าง อาทิ การเดินทางมายังที่ทำงานใหม่ของพ่ออะไรคือค่ายกักกัน และทำไมคนเหล่านั้นต้องแต่งกายด้วยชุดนอนลายทาง ความสงสัยหรือคำถามของบรูโนเป็นวาทะที่ผู้ประพันธ์ใช้เหยียดหยันทหารนาซี ในตัวบทมีฉากหนึ่งที่นำเสนอให้อดอล์ฟ ฮิตเลอร์มาร่วมงานเลี้ยงส่งพ่อของบรูโนก่อนที่จะเดินทางไปค่ายเอาชีวิตรอด เมื่อบรูโนเห็นว่าท่านผู้นำมิได้เปิดประตูให้เพื่อนหญิง แต่ตัวเขากลับขึ้นไปนั่งรถก่อนเสียด้วยซ้ำ การที่ท่านผู้นำไม่แสดงความเป็นสุภาพบุรุษทำให้บรูโนเห็นว่าท่านผู้นำข้างเป็นคนที่ร้ายกาจเสียเหลือเกิน [“What a horrible man, thought Bruno.” (Boyne 2006, 124)] ผู้ชายร้ายกาจตามความเห็นของบรูโนนั้นไม่มีความเป็นสุภาพบุรุษที่ทำให้เกียรติสุภาพสตรี แต่สำหรับผู้่านที่รับรู้เหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว ผู้ชายร้ายกาจคนนี้ออกคำสั่งและบงการในการคร่าชีวิตชาวยิวนับล้านคน ความร้ายกาจในความเห็นของบรูโนจึงแตกต่างจากความร้ายกาจในการรับรู้ของผู้่าน การนำเสนอความไร้เดียงสาของบรูโนที่ไม่ได้รับรู้สถานการณ์ของบ้านเมือง หรือการสร้างบรูโนให้เป็นตัวละครที่บริสุทธิ์ซึ่งต่อมาต้องกลายเป็นเหยื่อในสงครามฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว เพื่อเร้าอารมณ์สงสารและเวทนาจากผู้อ่าน

นอกจากการเร้าอารมณ์ความรู้สึกหดหู่ของผู้่านแล้ว ผู้ประพันธ์ยังได้สร้างฉากขบขันผ่านการเล่นคำด้วย แม้ว่าจะเป็น การสร้างความขบขันปนความขมขื่นก็ตาม ผู้ประพันธ์ใช้คำพ้องเสียงข้ามภาษาระหว่างภาษาเยอรมันกับภาษาอังกฤษ สมาชิกในครอบครัวบรูโนเรียกขานฮิตเลอร์ว่าท่านผู้นำ หรือ Der Führer ในภาษาเยอรมัน คำนี้ออกเสียง แดร์ เฟือร์เรอร์ ผู้ประพันธ์จึงใจให้บรูโนไม่สามารถออกเสียงคำนี้ได้ แต่กลับออกเสียงเป็นคำว่า The Fury ในภาษาอังกฤษ หรือเดอะ ฟิวรี แทน คำว่า Fury หรือที่จริงแล้วคือเทพทั้งสามที่เรียกกันว่า Furies ในตำนานกรีกและโรมัน เป็นที่รู้จักกันว่าพวกเธอเป็นเทพธิดาแห่งการแก้แค้น (Britannica n.d.) พวกเธอจะคอยติดตามแก้แค้นคนที่ทำผิดแล้วไม่ได้รับโทษ โดยเฉพาะผู้ที่กระทำอาชญากรรมร้ายแรงอย่างการฆ่าคน ขณะเดียวกันยังเป็นการใช้คำแฝงนัยเชิงถ้อยคำ (verbal irony) ฮิตเลอร์ในฐานะที่เป็นฟิวรีสำหรับ

บรูโนนั้น มิใช่เทพแห่งการแก้แค้น แต่เป็นอาชญากรผู้ก่ออาชญากรรมร้ายแรงต่อมนุษยชาติเสียเอง เป็นการเสียชื่อเสียงเลวร้ายของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ผ่านความไร้เดียงสาของเด็กชายบรูโน

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ประพันธ์นำเสนอให้ผู้อ่านเห็นความไร้เดียงสาของบรูโนผ่านความสงสัยของเขา บรูโนสงสัยว่าใครที่เป็นคนตัดสินว่าคนกลุ่มไหนสวมชุดนอนลายทาง และคนกลุ่มไหนสวมเครื่องแบบ [“What exactly was the difference? He wondered to himself. And who decided which people wore the striped pajamas and which people wore the uniforms?” (Boyne 2006, 100)] เกรเทลเป็นผู้พี่สาวของบรูโนเป็นคนให้คำตอบแก่เขา คนเยอรมันนั้นแหละที่ไม่ชอบชาวยิวและเป็นคนกำหนดว่ายิวต้องสวมชุดนอนลายทางและส่งพวกเขาไปอยู่หลังรั้ว

...‘Well, we’re not Jews,’ she said finally.

‘I know we’re not,’ said Bruno in frustration. ‘I’m asking you, if we’re not Jews, what are we instead?’

‘We’re the opposite,’ said Gretel, answering quickly and sounding a lot more satisfied with this answer. ‘Yes, that’s it. We’re the opposite.’

‘All right,’ said Bruno, pleased that he had it settled in his head at last. ‘And the Opposite live on this side of the fence and the Jews live on that.’

‘That’s right, Bruno.’

‘Don’t the Jews like the Opposite then?’

‘No, it’s us who don’t like them, stupid.’ (Boyne 2006, 183)

จากบทสนทนาข้างต้นมีการใช้รั้วและชุดนอนลายทางเป็นสัญลักษณ์ในการแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสองกลุ่มออกจากกัน ฝ่ายหนึ่งเป็นชาวเยอรมัน ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งนั้นเป็นชาวยิว ผู้ที่ปักรั้วและผู้ที่ตั้งให้ชาวยิวต้องสวมชุดนอนลายทาง คือชาวเยอรมัน จากบทสนทนาข้างต้นบ่งบอกว่าอคติและความเกลียดชังต่อชาวยิวเกิดจากฝีมือผู้นำเยอรมันขณะนั้น พวกเขาเป็นคนที่สร้างปัญหาให้กับชาวยิวและประเทศอื่น ๆ ทำให้ประสบความเดือดร้อนทุกหย่อมหญ้า การนำเสนอเช่นนี้บ่งบอกว่าระหว่างความเป็นเรากับความเป็นเขาล้วนเกิดจากการกำหนดหรือเกิดจากฝีมือของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้รั้วและชุดนอนลายทางจึงเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรมจากวิธีคิดในการสร้างความเป็นอื่นให้กับชาวยิว

ความไร้เดียงสาของบรูโนยังพบได้อีกในบทสนทนาระหว่างบรูโนกับชมูเอลเกี่ยวกับอาชีพในอนาคต เมื่อบรูโนบอกว่าเขาอยากจะเป็นทหารอย่างที่พ่อเป็น พ่อเป็นทหารที่ดีคนหนึ่ง ทว่าชมูเอลยืนยันว่า “ไม่มีทหารที่ดี” หากแต่บรูโนเถียงกลับว่า “ยกเว้นพ่อ”

‘I’m going to be a soldier,’ said Bruno in a determined voice. ‘Like Father.’

[...]

‘...I mean one like Father. One of the good soldiers.’

There aren’t any good soldiers,’ said Shmuel.

‘Of course there are,’ said Bruno.

‘Who?’

‘Well, Father, for one,’ said Bruno....

‘There aren’t any good soldiers,’ repeated Shmuel.

‘Except Father,’ repeated Bruno, (Boyne 2006, 139-140)

ซมูเอลย่อมเห็นว่าไม่มีทหารที่ดี เพราะทหารนาซีเป็นคนทำให้เขาและครอบครัวต้องประสบกับภาวะพลัดบ้านจากถิ่นฐาน ส่วนบรูโนไม่ได้รับรู้เหตุการณ์ที่ทหารนาซีกระทำกับชาวยิว ผู้ประพันธ์ใช้การแฝงนัย (irony) ผ่านคำพูดของบรูโนเพื่อแสดงถึงความรู้เพียงอย่างเดียว เขาจึงได้ยืนยันว่า “พ่อเป็นทหารที่ดี” พ่อเป็นแบบอย่างที่ยิ่งใหญ่ที่บรูโนต้องการติดตาม แต่บรูโนไม่มีโอกาสได้เป็นทหาร เพราะความรู้เพียงอย่างเดียวได้นำพาเขาไปสู่จุดจบ แสดงให้เห็นว่าความรู้เพียงอย่างเดียวของเด็กก่อให้เกิดอันตรายกับเด็กได้เช่นเดียวกัน ความรู้เพียงอย่างเดียวหรือความไม่รู้ที่ต่างกันไม่ต่างจากการขาดหลุมฝังศพให้กับตัวเอง เป็นไปได้ที่ผู้ประพันธ์ต้องการตั้งคำถามถึงวลีที่กล่าวว่าเด็กไร้เดียงสาซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่มักจะเอ็นดู แต่แท้ที่จริงแล้วการสั่งสอนเด็กให้รู้จักและเข้าใจโลกเป็นสิ่งที่สำคัญมากกว่า นอกจากนี้วลีที่บรูโนกล่าวว่า “ฉันจะเป็นทหารแบบพ่อ” ลูกชายเดินตามรอยเท้าพ่อในสถานการณ์ปกติย่อมเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม แต่สถานการณ์ของพ่อของบรูโนเป็นภาวะที่มีคุณค่า ตัวละครพ่อเป็นความเปรียบเชิงอุปลักษณ์แทนยมทูตหรือผู้นำความตายมาสู่ชาวยิว ถ้อยคำดังกล่าวจึงสามารถสร้างความน่าสะพรึงกลัวให้กับผู้อ่าน หากเพียงแต่บรูโนได้เติบโตเป็นทหารแบบพ่อของเขา นั่นอาจจะหมายถึงการเกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ขึ้นอีกครั้ง ทว่าผู้ประพันธ์ไม่ได้ปล่อยให้บรูโนมีโอกาสเติบโตเป็นผู้ใหญ่

ท้ายที่สุดเหตุการณ์ที่แสดงถึงความรู้เพียงอย่างเดียวหรือความไม่รู้ จนกระทั่งนำพาบรูโนไปสู่ชะตากรรมอันโศกสลด คือการที่บรูโนคลานข้ามรั้วเข้าสู่ฝั่งของค่ายกักกันชาวยิว ซมูเอลเอ่ยว่า “เธออยู่ผิดฝั่งแล้วนะ” [“‘You’re on the wrong side of the fence though,’ said Shmuel.” (Boyne 2006, 132)] ถ้อยคำของซมูเอลเป็นการเกริ่นการถึงความตายของบรูโนในห้องรมแก๊ส เพราะบรูโนเป็นผู้เป็นลูกชายทหารนาซีละเมิดคำสั่งพ่อแม่ข้ามไปสู่ฝั่งของชาวยิว แต่ในอาณาบริเวณค่ายกักกันชาวยิว บรูโนสามารถเป็นตัวของตัวเอง เขาสามารถเดินจับมือกับซมูเอลในฐานะเพื่อนของซมูเอลได้ บรูโนกล่าวว่า ‘ซมูเอลเป็นเพื่อนที่ดีที่สุด เป็นเพื่อนรักที่สุด ... บรูโนพบว่าเขาเองยังคงจับมือของซมูเอลไว้ และไม่มีอะไรในโลกนี้จะทำให้เขาปล่อยมือนี้’

‘You’re my best friend, Shmuel,’ he said. ‘My best friend for life.’

[...]

...Bruno found that he was still holding Shmuel’s hand in his own and nothing in the world would have persuaded him to let it go. (Boyne 2006, 213)

การนำเสนอมิตรภาพที่แน่นแฟ้นระหว่างบรูโนกับซมูเอลในฉากนี้เป็นบทสนทนาสุดท้ายก่อนที่พวกเขาจะจบลงด้วยความตาย เป็นฉากจบที่สร้างความสะเทือนใจให้แก่ผู้อ่านอย่างมาก เด็กที่บริสุทธิ์ไร้เดียงสาสองคนต้องมาจบชีวิตก่อนวัยอันควร เช่นเดียวกับชีวิตของเด็กทั้งสอง ชีวิตของชาวยิวผู้บริสุทธิ์จำนวนมากภายในค่ายกักกันต้องจบชีวิตลงด้วยเช่นกัน เป็นความโหดร้ายของผู้นำนาซีที่กระทำต่อชาวยิวโดยไม่เคารพความเป็นมนุษย์ของพวกเขา ความเป็นอื่นที่ผู้นำนาซีเป็นฝ่ายกำหนด ขณะที่ฝ่ายชาวยิวต้องตกเป็นเหยื่อ ด้วยเหตุที่ชาวยิวมิได้สร้างความเป็นอื่นหรือความแปลกแยกกับชาวเยอรมัน พื้นที่ในค่ายกักกันจึงเป็นพื้นที่ไม่มีการแบ่งเขาแบ่งเรา ลูกชายทหารนาซีจึงสามารถเดินจับมือกับลูกชายชาวยิวและจบชีวิตลงพร้อมกัน

2.4 นาซีกับอคติและความเกลียดชังชาวยิว

ชีวิตของบรูโนต้องประสบกับโศกนาฏกรรมในห้องรมแก๊ส แตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับบทสรุปของตัวละครเอกชายในนิทานกริมม์ แม้ว่าตัวเอกในนิทานของกริมม์ต้องออกจากบ้านที่ปลอดภัยไปผจญภัยหลายต่อหลายครั้ง เขาละเมิดข้อห้ามทำให้ชีวิตประสบความยากลำบาก แต่ถึงกระนั้นในตอนท้ายเรื่องตัวเอกยังประสบความสำเร็จ ได้รางวัลเป็นเจ้าหญิงหรือทรัพย์สินสมบัติ ขณะที่เรื่องราวของบรูโนจบลงด้วยความรันทด การนำเสนอเช่นนี้เป็นการล้อเชิงเย้ยหยันขนบของการเล่านิทานกริมม์บางส่วน โครงสร้างและตัวละครในนิทานกริมม์บางเรื่องเป็นการปลูกฝังความเป็นชายและความเป็นชาติ ตัวละครเอกชายผู้ที่มีความอดทน ความเพียรพยายาม และความเป็นนักสู้ สามารถเอาชนะอุปสรรคแบบต่าง ๆ และประสบความสำเร็จในตอนท้าย พี่น้องตระกูลกริมม์เองได้นำนิทานพื้นบ้านที่พวกเขาเก็บข้อมูลมาเรียบเรียงใหม่เพื่อช่วยสร้างสำนึกของความเป็นชาติเยอรมันในศตวรรษที่สิบเก้า อย่างไรก็ตามการสร้างความเป็นชาติและความเป็นชายในยุคสมัยของนาซีมิใช่การสร้างชาติแบบเดียวกับยุคของกริมม์ หากแต่เกิดจากความหวังในการวางตนเหนือกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่นและไร้ซึ่งการเคารพสิทธิมนุษยชน นำไปสู่การกำจัดชาวยิวอย่างไร้ความปราณี การสร้างชาติบนกองศพของเผ่าพันธุ์อื่นจึงมิใช่สิ่งที่น่ายกย่อง ทำให้ตัวละครอย่างบรูโนในฐานะลูกชายทหารนาซีไม่ประสบความสำเร็จจากการละเมิดข้อห้ามที่ออกมาผจญภัยในค่ายกักกันชาวยิว

การที่รัฐบาลนาซีสร้างชาติด้วยการกีดกันและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว อันเป็นผลสืบเนื่องจากการที่คนเยอรมันกลุ่มหนึ่งมองว่าประเทศของตนเหนือกว่าประเทศอื่น บรูโนจำได้จากบทสนทนาระหว่างพ่อกับปู่ [“‘Well, because Germany is the greatest of all countries,’ Bruno replied, remembering something that he had overheard Father discussing with Grandfather on any number of occasions. ‘We’re superior.’” (Boyne 2006, 112)] ความเหนือกว่าดังกล่าวเป็นการยกย่องตนเองเพื่อลบปมด้อยที่พ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เหล่าผู้นำในขณะนั้นต้องการสร้างประวัติศาสตร์ใหม่ [“‘Not your history,’ interrupted Herr Liszt. ‘Not your own personal history. I mean the history of who you are, where you come from. Your family’s heritage. The Fatherland.’” (Boyne 2006, 97-98)] ทว่าการสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่หรือการกระทำที่คิดว่าทำเพื่อปิตุภูมินั้น ทั้งการก่อสงครามโลกครั้งที่สองและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว กลับกลายเป็นโศกนาฏกรรมที่คนรุ่นหลังไม่ต้องการจดจำ แต่ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงออกจากเอกสารทางด้านประวัติศาสตร์ทั้งของโลกและของเยอรมนีได้

การวางตนว่าเหนือกว่าทางชาติพันธุ์ นำไปสู่การไม่เคารพสิทธิมนุษยชนของคนยิว พ่อบอกบรูโนว่า “พวกคนยิวไม่ใช่คน”

‘Ah, those people,’ said Father, nodding his head and smiling slightly.

‘Those people ... well, they are not people at all, Bruno.’

Bruno frowned. ‘They’re not?’ he asked, unsure what Father meant by that.

‘Well, at least not as we understand the term,’ Father continued. ‘But you shouldn’t be worrying about them right now. They’ve nothing to do with you. You have nothing whatsoever in common with them...’ (Boyne 2006, 53)

ด้วยเหตุที่ตัวละครทหารเยอรมันไม่ได้มองชาวยิวในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง จึงเกิดการทารุณชาวยิวในเหตุการณ์ตอนที่พ่อเชิญทหารหนุ่มอย่างผู้หมวดคอตเลอร์มาร่วมรับประทานอาหารเย็นด้วย นายทหารคนนี้ไกรธพาเวลผู้เป็นยิวที่ทำหน้าที่รับใช้

ในบ้านของบรูโนอย่างมากที่พาเวลทำผิดพลาดระหว่างเสิร์ฟไวน์ จึงได้ทุบตีและทำร้ายพาเวลอย่างรุนแรงโดยไม่มีใครเข้าไปห้ามเขา [“What happened then was both unexpected and extremely unpleasant. Lieutenant Kotler grew very angry with Pavel and no one – not Bruno, not Gretel, not Mother and not even Father – stepped in to stop him doing what he did next, even though none of them could watch. Even though it made Bruno cry and Gretel grow pale.” (Boyne 2006, 148-149)] การที่พ่อแม่ของบรูโนไม่ได้ห้ามผู้หมวดคอตเลอร์ เพราะพวกเขาไม่ได้คิดว่าคนยิวอย่างพาเวลเป็นคน การทำร้ายร่างกายนับเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้การแบ่งเขาแบ่งเราและการกีดกันทางชาติพันธุ์ยังนำไปสู่การแบ่งชนชั้นโดยปริยาย อย่างพาเวลที่กล่าวข้างต้นเคยเป็นแพทย์ ก่อนที่จะถูกจับมายังค่ายกักกัน ส่วนแม่ของซมูเอลเคยเป็นครูสอนภาษาต่างประเทศ ซมูเอลเล่าอย่างภาคภูมิใจว่าแม่ของเขารู้จักหลายภาษา ได้แก่ เยอรมัน ฝรั่งเศส อิตาลี และอังกฤษ อาจกล่าวได้ว่าการกีดกันทางชาติพันธุ์ทำให้ชนชั้นในหมู่คนยิวหายไป เพราะคนยิวไม่ว่าจะมีการศึกษาเป็นแพทย์ เป็นครู หรือยากจน เป็นกรรมกร ท้ายที่สุดแล้วทุกคนก็กลายเป็นเพียงเชลยในค่ายกักกัน

ในตัวแทนผู้ประพันธ์บอกเล่าชะตากรรมของชาวยิวผ่านเรื่องราวของครอบครัวซมูเอล ซมูเอลเล่าให้บรูโนฟังว่า วันหนึ่งเขาและครอบครัวต้องสวมปลอกแขน ต่อมาพวกเขาต้องย้ายออกจากบ้านไปอยู่ในห้องที่พวกทหารจัดไว้ให้อยู่ร่วมกับครอบครัวแปลกหน้าครอบครัวหนึ่ง ทำให้พวกเขาต้องอาศัยอยู่กันอย่างแออัด หลังจากนั้นไม่นานพวกทหารสั่งให้พวกเขาขึ้นรถบรรทุก แล้วก็ขึ้นรถไฟ และตั้งแต่นั้นมาพวกเขาก็มาอยู่ที่ค่ายแห่งนี้

‘All I know is this,’ began Shmuel. ‘Before we came here I lived with my mother and father and my brother Josef in a small flat above the store where Papa makes his watches...

[...]

‘And then one day things started to change,’

[...]

‘And every time we left the house, she told us we had to wear one of these armbands.’

[...]

...we had to move to a different part of Cracow, where the soldiers built a big wall and my mother and father and my brother and I all had to live in one room.’

‘All of you?’ asked Bruno. ‘In one room?’

‘And not just us.’ Said Shmuel. ‘There was another family there...

...he didn’t really believe that eleven people could live in the same room together...

[...]

...‘And everyone was told to leave the houses. ... And the trucks took us to a train... (Boyne 2006, 126-129)

ซมูเอลอยู่ได้แค่นั้นก็ไม่สามารถเล่าต่อไปได้และทำท่าจะร้องไห้ออกมา คำบอกเล่าของซมูเอลล่อไปกับปฏิบัติการต่าง ๆ ที่นาซีกระทำกับชาวยิว โดยเริ่มจากการลดทอนสถานภาพทางสังคมของชาวยิว ทหารนาซีแยกชาวยิวออกจากชาวเยอรมันด้วยการสั่งให้ชาวยิวทุกคนต้องสวมปลอกแขนรูปดาวสีน้ำเงิน นอกจากนี้ยังมีการออกกฎหมายจำกัดสิทธิของชาวยิวในการรับประทานอาหาร และการกำหนดพื้นที่ในการสัญจร กระทั่งนำไปสู่การโจมตีชาวยิวในเยอรมนีและออสเตรีย จากนั้นก็ขยาย

ไปยังประเทศอื่น ๆ เช่น โปแลนด์ เนเธอร์แลนด์ อิตาลี เป็นต้น ต่อมาชาวยิวถูกกวาดต้อนไปอยู่รวมกันในอาคารที่ทหารนาซีจัดไว้ให้โดยเฉพาะ (The Wiener Holocaust Library n.d.) และลงเอยด้วยการส่งขึ้นรถไฟมายังค่ายกักกัน การที่ผู้ประพันธ์จบส่วนนี้โดยให้ชmueลเล่าถึงการขึ้นรถไฟมายังค่ายกักกัน เพื่อบอกที่มาของชmueลและนำเสนอการกระทำของนาซีที่ไม่ตระหนักถึงความเป็นมนุษย์ของชาวยิว ผ่านการเปรียบเทียบระหว่างความแออัดในขบวนรถไฟที่บรรทุกชาวยิวกับความว่างเปล่าของขบวนรถไฟที่บรูโนโดยสารมายังที่ทำงานใหม่ของเขา

ภาพถ่ายกักกัน Auschwitz-Birkenau ([n.d.])

ในขบวนรถไฟที่ชmueลโดยสารมา ผู้โดยสารแทบจะหายใจไม่ออก เพราะรถไฟแน่นมาก [“‘The train was horrible,’ said Shmuel. ‘There were too many of us in the carriage for one thing. And there was no air to breathe. And it smelled awful.’” (Boyne 2006, 129)] ระหว่างเดินทางโดยรถไฟ มีชาวยิวจำนวนมาก ทั้งผู้สูงอายุและผู้ที่มีร่างกายอ่อนแอ เสียชีวิตระหว่างทางก่อนที่จะถึงค่ายกักกัน ขณะที่ขบวนรถไฟที่บรูโนโดยสารนั้นยังเหลือที่ว่างจำนวนมาก ไม่แออัด บรูโนต้องการบอกกล่าวให้พวกเขามายังขบวนของบรูโนซึ่งยังเหลือที่ว่างอยู่มาก

...Bruno could only make out the crowds of people for a few moments before he and his family boarded a very comfortable train with very few people on it and plenty of empty seats and fresh air when the windows were pulled down. If the trains had been going in different directions, he thought, it wouldn't have seemed so odd, but they weren't; they were both pointed eastwards. For a moment he considered running across the platform to tell the people about the empty seats in his carriage... (Boyne 2006, 41)

เด็กสองคนเดินทางมายังค่ายเอาชวิทซ์ด้วยรถไฟในวันเดียวกัน ฉากนี้สร้างความสะเทือนใจให้กับผู้อ่านเป็นอย่างยิ่ง เพราะที่ สุดแล้วถึงแม้พวกเขาจะขึ้นรถไฟคนละขบวน แต่ทั้งสองขบวนก็พาเด็กทั้งสองคนไปสู่ปลายทางที่จบลงด้วยความตาย ในเรื่องนี้รถไฟเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความตายของตัวละครเอกทั้งสอง แตกต่างจากวรรณกรรมเยาวชนส่วนใหญ่ที่ผู้ประพันธ์มักจะนำเสนอให้รถไฟเป็นสัญลักษณ์แทนการเดินทาง การเติบโตและการเรียนรู้ของตัวละครเยาวชน การที่ผู้ประพันธ์ให้ภาพเปรียบเทียบระหว่างขบวนรถไฟที่ว่างเปล่ากับขบวนรถไฟที่แออัดเพื่อตั้งคำถามกับการที่รัฐบาลนาซีละเมิดสิทธิมนุษยชนของชาวยิวโดยปราศจากการทักท้วงของพลเมืองเยอรมัน หรือเป็นการนำเสนอการเพิกเฉยของชาวเยอรมันต่อการกวาดล้างชาวยิว

พลเมืองเยอรมันอย่างตัวละครพ่อของบรูโนในฐานะทหารคนหนึ่งย่อมไม่คัดค้าน เพราะเขาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของท่านผู้นำ พ่อของบรูโนกล่าวกับเขาว่า “ที่พ่อประสบความสำเร็จในชีวิต ถ้าไม่ใช่เพราะพ่อเรียนรู้ว่าเมื่อใดควรโต้แย้ง เมื่อใดควรปิดปากเงียบและทำตามคำสั่งนั้นหรือ” [...Do you think that I would have made such a success of my life if I hadn't learned when to argue and when to keep my mouth shut and follow orders?...] (Boyne 2006, 49)] ระหว่างการคัดค้านกับการเชื่อฟังเป็นประเด็นที่เหมาะสมแก่การตั้งคำถาม คงมีคนในโลกจำนวนไม่น้อยที่ตั้งข้อสงสัยกับการที่เหล่าทหารเยอรมันเชื่อฟังคำสั่งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์โดยไม่ปฏิเสธ การที่พ่อของบรูโนประสบความสำเร็จนั้นย่อมหมายความว่าเขามีได้มีตระกูลแห่งเหตุและผลในเชิงมนุษยธรรม ผู้ประพันธ์นำเสนอให้พ่อเป็นตัวละครที่ไม่สามารถแยกแยะผิดถูก หรือไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี บรูโนตั้งคำถามกับพ่อว่าเขาทำอะไรผิดหรือเปล่า [“‘Did you do something wrong?’” (Boyne 2006, 49)] แต่พ่อของบรูโนไม่เห็นว่าเขาทำอะไรผิดไป เช่นเดียวกับตัวละครพ่อ ตัวละครรู้สึกภาคภูมิใจกับหน้าที่การงานของลูกชาย [“Grandfather was very proud of his son when he saw him in his new uniform but Grandmother was the only one who seemed unimpressed.” (Boyne 2006, 90)] แตกต่างจากตัวละครปู่ ตัวละครย่ารู้สึกละอายใจกับการงานของลูกชายของเธอ เธอเห็นว่าลูกชายของเธอทำงานโดยไม่ใช้สมองแต่เป็นเพียงหุ่นเชิด

‘I wonder – is this where I went wrong with you, Ralf?’ she said. ‘I wonder if all the performances I made you give as a boy led you to this. Dressing up like a puppet on a string.’

[...]

‘Standing there in your uniform,’ she continued, ‘as if it makes you something special. Not even caring what it means really. What it stands for.’ (Boyne 2006, 90-91)

แม้ว่าตัวละครย่าตั้งคำถามกับนโยบายชาตินิยม ทว่าตัวละครย่าเป็นเพียงไม้ใกล้ฝั่งที่ไร้เรี่ยวแรงจะต่อต้าน ท้ายที่สุดตัวละครย่าเสียชีวิตหลังจากนั้นไม่นาน นอกจากตัวละครย่า ยังมีการเอ่ยถึงตัวละครพ่อของพลทหารคนหนึ่งซึ่งเป็นศาสตราจารย์ทางด้านวรรณคดี เขาไม่เห็นด้วยกับนโยบายของรัฐบาลจึงได้ลี้ภัยออกจากเยอรมนีไปยังสวิตเซอร์แลนด์

‘Did he go to Switzerland to take the air?’ Explained Father. ‘Or did he have a particular reason for leaving Germany? In nineteen thirty-eight,’ he added after a moment.

[...]

...‘Or perhaps he had ... disagreements.’

‘Disagreements, Herr Commandant?’

‘With government policy....’ (Boyne 2006, 147)

การนำเสนอปฏิกริยาที่แตกต่างกันของตัวละครชาวเยอรมันต่อเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว มีบางคนไม่ได้สนับสนุนนาซี เป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์ไม่ได้สร้างอคติกับชาวเยอรมันในงานเขียนของเขา จึงได้บอกเล่าว่าไม่ใช่ชาวเยอรมันทุกคนที่จะเห็นด้วยกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ เพียงแต่คนที่ไม่เห็นด้วยเป็นชนกลุ่มน้อยหรือผู้ไร้อำนาจที่ไม่สามารถต่อต้านแนวทางดังกล่าวได้ รวมทั้งบางคนใช้วิธีเดินทางออกจากเยอรมนีเพื่อไม่ต้องรับรู้หรือพบเห็นความรุนแรงดังกล่าว

การตั้งคำถามถึงการก่อสงครามทางชาติพันธุ์ยังเน้นย้ำอีกครั้ง ในฉากที่บรูโนถูกโกนผมเพราะมีเหาและเมื่อเขาแต่งกายด้วยชุดนอนลายทาง ทำให้บรูโนดูไม่แตกต่างจากซมูเอล แม้ว่าเขาจะไม่ได้ผอมแห้งอย่างซมูเอลก็ตาม [...If it wasn't for the fact that Bruno was nowhere near as skinny as the boys on his side of the fence, and not quite so pale either, it would have been difficult to tell them apart. It was almost (Shmuel thought) as if they were all exactly the same really.] (Boyne 2006, 204)] กอปรกับเมื่อพิจารณาชื่อเรื่อง *เด็กชายในชุดนอนลายทาง* (*The Boy in the Striped Pajamas*) คำว่าเด็กชายในภาษาอังกฤษอยู่ในรูปของคำเอกพจน์ หมายถึงเด็กชายคนเดียว เด็กชายผู้ที่ไม่เชื่อเรื่องเจาเจง คือ เด็กชายบรูโน มิใช่เด็กชายซมูเอล การที่นำเสนอเช่นนี้เพื่อวิพากษ์อคติและความเกลียดชังที่ผู้นำนาซีมีต่อชาวยิว หากลอกเปลือกนอกที่กำหนดความเป็นยิวและความเป็นเยอรมันออกไป เด็กทั้งสองคนยังคงมีความแตกต่างกันไหม เปลือกนอกที่กำหนดชาติพันธุ์เป็นความเปรียบเชิงอุปลักษณ์แทนการเลือกเสื้อผ้ามาสวมใส่ สอดคล้องกับถ้อยคำที่ยาของบรูโนกล่าวระหว่างที่ยากับหลานเล่นละครในช่วงวันคริสต์มาสด้วยกัน “ฉันนึกถึงว่ายามักจะจัดหาเสื้อผ้าเครื่องแต่งตัวที่เหมาะสมให้ฉันสวมใส่ ยามักจะบอกฉันว่า หากหลานสวมใส่เสื้อผ้าที่เหมาะสมแล้วล่ะก็ หลานจะรู้สึกว่าเป็นคนที่กำลังดีต่างว่าเป็นอยู่ ฉันคงกำลังทำอยู่ ใช่มั้ยล่ะ ดีต่างว่าเป็นคนจากรั้วอีกฝั่ง” [...‘It reminds me of how she always had the right costume for me to wear. You wear the right outfit and you feel like the person you’re pretending to be, she always told me. I suppose that’s what I’m doing, isn’t it? Pretending to be a person from the other side of the fence.’] (Boyne 2006, 205)] การที่บรูโนเล่นดีต่างเพื่อแสดงละครในวันคริสต์มาสของครอบครัว หรือดีต่างเป็นชาวยิวด้วยการสวมใส่ชุดนอนลายทาง เป็นการตั้งคำถามถึงการสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ซึ่งเราไม่ได้เป็นผู้สร้างเอง การจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ล้วนแล้วแต่เกิดจากการกำหนดของผู้มีอำนาจในแต่ละสังคม ผู้มีอำนาจเหล่านั้นมักจะสถาปนาองค์ความรู้ในการสร้างความเป็นเรา ส่วนอีกฝ่ายถูกจัดให้อยู่ในฐานะความเป็นเขาหรือความเป็นอื่น การสร้างแตกต่างทางชาติพันธุ์เป็นเพียงการสร้างเปลือกนอกที่ผู้ใช้อำนาจหรือผู้คลั่งชาตินิยมหุ้มห่อชาติพันธุ์ของตนเอาไว้

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังมอบความเป็นธรรมชาติเชิงวรรณศิลป์ให้กับชาวยิวด้วยการลงโทษตัวละครพ่อ ในบทสนทนาระหว่างแม่กับลูกชาย บรูโนเห็นว่าพ่อของเขาทำผิดพลาดอย่างร้ายแรงและพ่อที่โง่เขลาต้องถูกลงโทษ

...‘Your father knows what is for the best,’ she said. ‘You must trust in that.’

‘But I’m not sure I do,’ said Bruno. ‘I think he’s made a terrible mistake.’

‘Then it’s a mistake we all have to live with.’

‘When I make mistakes I get punished,’ insisted Bruno... ‘Stupid Father,’ he added under his breath (Boyne 2006, 59)

การใช้บรูโนเป็นกระบอกเสียงในการประณามการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวและเรียกร้องการลงโทษเพื่อให้ความยุติธรรมกับชาวยิว รัฐบาลนาซีได้เคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ของชาวยิวจึงนำไปสู่การกีดกันและการเข่นฆ่าพวกเขา พ่อของบรูโนในฐานะทหารนาซีเป็นตัวร้ายในเรื่องนี้ เนื่องจากเขาอยู่ในฐานะหัวหน้าผู้ปกครองค่ายกักกันและออกคำสั่งให้คร่าชีวิตชาวยิว ผู้ประพันธ์ลงโทษตัวละครพ่อด้วยการให้เขาค้นพบคำตอบว่า ที่บรูโนหายไปนั้นมีความเป็นไปได้ที่จะเสียชีวิตในห้องรมแก๊ส [... it left a gap large enough for a very small person (such as a little boy) to crawl underneath. (Boyne 2006, 215)] การที่พ่อต้องสูญเสียลูกชาย ย่อมก่อให้เกิดความทุกข์ของคนเป็นพ่อ เมื่อเด็กคือความหวังของชาติ การที่ประเทศชาติต้องสูญเสียทรัพยากรคนก่อนเวลาอันควร โดยเฉพาะเด็กที่ไร้เดียงสา นับว่าเป็นความสูญเสียและความทุกข์ที่

ยิ่งใหญ่ของชาติ การนำเสนอเช่นนี้เป็นการปิดฉากลูกชายตัวน้อยของทหารนาซีผู้จะไม่มีโอกาสชิมชั้หรือเรียนรู้ความรุนแรง และความบ้าคลั่งชาติพันธุ์เยอรมันที่เหนือกว่าของตน

3. ชาเมียร์: การก้าวข้ามอคติสู่การสร้างมิตรภาพกับชาวอิสราเอลในชาเมียร์กับโยนาธาน

ในหัวข้อนี้เป็นการกล่าวถึงบริบททางสังคมเกี่ยวกับกรณีพิพาทระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องชาเมียร์และโยนาธาน นอกจากนี้ยังมีการศึกษาชาเมียร์ในแง่มุมที่เขามีอคติต่อชาวอิสราเอล ประเด็นต่อมาเป็นการศึกษาจากโรงพยาบาลในฐานะ “พื้นที่เป็นกลาง” ซึ่งช่วยให้ชาเมียร์สามารถลดทอนความรู้สึกแปลกแยกของชาเมียร์ ขณะเดียวกันในพื้นที่แห่งนี้ชาเมียร์ยังได้ทำความรู้จักกับโยนาธานเด็กชายชาวอิสราเอลผู้ช่วยชี้แนะให้ชาเมียร์ละทิ้งอคติที่มีต่อชาวอิสราเอล และประเด็นสุดท้ายคือมุมมองของนักเขียนในการนำเสนอมิตรภาพอันไม่เท่าเทียมกันระหว่างชาเมียร์กับโยนาธาน

ภาพแผนที่เขตเวสต์แบงก์และฉนวนกาซา (The West Bank and the Gaza Strip [n.d.]

3.1 บริบททางสังคมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในเรื่องชาเมียร์กับโยนาธาน ผู้ประพันธ์ใช้ความขัดแย้งระหว่างชาวปาเลสไตน์กับชาวอิสราเอลในการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนเดียวกันเป็นตัวดำเนินเรื่อง สืบเนื่องจากดินแดนปาเลสไตน์ไม่ได้เป็นประเทศที่มีอธิปไตยเป็นของตนเอง เพียงแต่

มีคนอาหรับมุสลิมอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ดินแดนนี้เคยตกอยู่ใต้การปกครองของอาณาจักรออตโตมันประมาณ 500 ปี จากนั้นอังกฤษเข้าปกครองดินแดนนี้หลังจากที่อาณาจักรออตโตมันล่มสลาย ในช่วงเวลาฮิตเลอร์ปกครองเยอรมนีชาวยิวอพยพเข้าสู่ดินแดนปาเลสไตน์มากขึ้น เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุด มีการประกาศจัดตั้งประเทศอิสราเอลใน ค.ศ. 1948 นับแต่นั้นมาเกิดความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ ใน ค.ศ. 1967 เกิดสงครามระหว่างอิสราเอลกับกลุ่มประเทศอาหรับ ต่อมาใน ค.ศ. 1987 อิสราเอลยึดครองเขตเวสต์แบงก์กับฉนวนกาซา นำไปสู่การโต้ตอบจากฝ่ายปาเลสไตน์ด้วยการใช้ก้อนหินเป็นอาวุธ แม้ว่าสหประชาชาติประกาศจัดตั้งรัฐปาเลสไตน์ใน ค.ศ. 1988 แต่มีอาจแก้ไขกรณีพิพาทระหว่างกลุ่มชนทั้งสองชาติได้ กอปรกับทิศทางความขัดแย้งระหว่างสองประเทศจะเป็นเช่นใดขึ้นอยู่กับอิทธิพลจากภายนอกด้วย ผู้สนับสนุนฝ่ายของอิสราเอลมักจะอ้างว่าความขัดแย้งของทั้งสองชาติเกิดจากการที่ชาวปาเลสไตน์กับชาวอาหรับปฏิเสธที่จะยอมรับว่าดินแดนปาเลสไตน์เป็นมาตุภูมิของชาวยิวในแง่ประวัติศาสตร์ แต่ชาวอาหรับมองว่าความขัดแย้งเกิดจากการที่ชาวอิสราเอลละเมิดอธิปไตยในบ้านของชาวปาเลสไตน์ (Siriporn 2012, 91)

ประเด็นดังกล่าวเป็นสิ่งที่พบบ่อยครั้งในวรรณกรรมเยาวชน อาทิ ในบทความเรื่อง ‘From Both Sides Now: Power and Powerlessness in Two Contemporary Novels of the Middle East’ ของอีฟ ทาล (Eve Tal) เธอศึกษาวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *A Little Piece of Ground* (2003) ของเอลิซาเบธ แลร์ด (Elizabeth Laird) ชาวอังกฤษผู้อาศัยอยู่ในปาเลสไตน์ กับเรื่อง *Real Time* (2004) ของนินา เม็ด คัสส์ (Pnina Moed Kass) ชาวอิสราเอลผู้ตีพิมพ์งานของตนเป็นภาษาฮีบรูและต่อมาเป็นภาษาอังกฤษ ขณะที่เรื่องแรกใช้ฉากในรามัลลาห์ ดินแดนปาเลสไตน์ผ่านสายตาของเด็กชายคาริมวัยสิบสองปี รวมทั้งจากมุมมองของพ่อกับปู่ของคาริม ในช่วงเวลาหนึ่งเดือน ส่วนในเรื่อง *Real Time* ผู้ประพันธ์ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบพหุเสียง โดยดำเนินเรื่องในช่วงเวลาหกวันในเยอรมนีและอิสราเอล

ผู้ประพันธ์นำเสนอคาริมที่ยกย่องผู้ไร้ระเบิดพลีชีพให้เป็นวีรบุรุษ และพี่ชายของเขาที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์การขว้างหินใส่รถถังอิสราเอล ทว่าคาริมเองนั้นกลับไม่เต็มใจที่จะเสี่ยงภัยดังกล่าว เขายึดถือคำพูดของพ่อที่สั่งสอนให้อดทน วันหนึ่งคาริมติดอยู่ในสนามเด็กเล่นหลังการประกาศเคอร์ฟิว เขาซ่อนตัวอยู่ในรถที่ถูกทิ้งร้างเป็นเวลาสองวันโดยมีไฟฉายหรือแม่แมวและลูกแมวพเนจรสามชีวิตอยู่เป็นเพื่อนเขา เขายู่อรอดได้โดยดื่มน้ำส้มโซดาที่เพื่อนของเขาเก็บไว้สำหรับทีมฟุตบอล รวมทั้งการนึกถึงคำพูดของพ่อทำให้คาริมอยู่ได้ตามลำพัง ในที่สุดเขาก็ตระหนักว่าการเป็นวีรบุรุษแห่งการยู่อรอด คือ ‘To live an ordinary life in an ordinary country’ นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังได้บอกเล่าเหตุการณ์ที่ครอบครัวของคาริมและเพื่อนบ้านชาวปาเลสไตน์ต้องสูญเสียที่ดินของครอบครัวให้กับชาวอิสราเอล อันเป็นผลจากการจัดตั้งประเทศอิสราเอล แม้ผู้ประพันธ์เป็นชาวอังกฤษแต่ในฐานะผู้อาศัยในปาเลสไตน์ อาจจะเป็นเพราะความคุ้นเคยและความผูกพันระหว่างเธอกับชาวปาเลสไตน์ ส่งผลให้เธอบอกเล่าเรื่องราวที่ชาวอิสราเอลแย่งชิงดินแดนของชาวปาเลสไตน์ ขณะที่เหตุการณ์นี้ไม่ปรากฏในตัวบทของคัสส์

คัสส์ผู้ประพันธ์ *Real Time* ใช้ฉากในอิสราเอลโดยนำเสนอจากมุมมองของเด็กชาวเยอรมัน และตัวละครผู้มีชีวิตรอดจากเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ผู้ประพันธ์เชื่อมโยงอิสราเอลในปัจจุบันกับรากเหง้าจากเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ผ่านมุมมองของโหมสผู้ที่ต้องการค้นหาว่าเหตุใดปู่ของเขาจึงได้เลือกที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐบาลนาซี ส่วนมุมมองของบาร์ชผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และต้องทนทุกข์ทรมานกับความรู้สึกผิดจากการฆ่าทารกน้อยของตัวเองเพื่อที่จะเอาตัวรอด และมุมมองของเวราผู้พลัดถิ่นคนใหม่ได้เลือกที่จะออกจากรัสเซียซึ่งเป็นดินแดนที่ทำให้เธอประสบกับเหตุการณ์การต่อต้านยิวขณะที่พ่อของเธอใช้ชีวิตอยู่ที่นั่นได้โดยปกปิดความเป็นยิวไว้ ในเรื่องนี้ใช้การเล่าแบบพหุเสียง ทว่าเหล่าเสียงผู้เล่าที่หลากหลายมิได้มีเสียงใดที่เอ่ยถึงปมแห่งความขัดแย้งระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอลในการแย่งชิงดินแดนเดียวกัน หากแต่เสียงเล่าทั้งหลายขมวดปมอยู่กับเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง อันเป็นผลให้ชาวยิวต้องประสบกับฝันร้ายและการพลัดถิ่นาคาที่อยู่ เป็นการเน้นภาพชาวยิวที่ถูกกีดกันและเป็นคนนอกของสังคม ตัวบททั้งสองเรื่องที่

อีฟ ทาล (Tal 2008) เลือกสรรมาวิเคราะห์ทำให้เราเห็นความสัมพันธ์ระหว่างนักเขียนกับตัวบท ในแง่มนที่นักเขียนมิได้วางตนเป็นกลางในการประพันธ์งานเขียนของตน หากแต่มีการเลือกข้างและให้ความเห็นนอกเหนือจากที่ตนสนับสนุน นำไปสู่การผูกเรื่องราวที่ผ่านการคัดกรองและนำเสนอเฉพาะประเด็นที่มีได้ส่งผลให้ชาติของตนต้องมัวหมอง อันเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยจะนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาเรื่องชาเมียร์กับโยนาธาน

นอกจากนี้ผู้วิจัยเองได้ศึกษาเรื่องหินที่เปล่งเสียง (*Die sprechenden Steine*) ของฆอซี อับเดล-เกาสีร์ (Ghazi Abdel-Qadir) ในบทความวิจัยเรื่อง ‘ชั้นดีธรรมระหว่างคนต่างวัฒนธรรมในหินที่เปล่งเสียงของฆอซี อับเดล-เกาสีร์’ (Siriporn 2012, 88-112) ผู้ประพันธ์ใช้งานเขียนของตนในการนำเสนอทางออกที่เป็นไปได้ของความขัดแย้งระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอล ด้วยการให้เด็กหนุ่มใหม่เฉกเช่นคามัลเด็กชาวปาเลสไตน์ผู้เป็นตัวเอกได้เรียนรู้ผ่านเรื่องเล่าและประสบการณ์ที่เขาได้ยิน ได้ฟัง และได้สัมผัสโดยตรง จนนำไปสู่การปฏิเสธการใช้ความรุนแรงและการตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างชาวปาเลสไตน์กับชาวอิสราเอล แต่เดิมคามัลมองเห็นอิสราเอลเป็นศัตรูผู้มาแย่งชิงบ้านของตน ต่อมาคามัลได้เรียนรู้ความรู้สึกระหว่างปู่ซึ่งเป็นคนอาหรับมุสลิมกับย่าซึ่งเป็นชาวยิว ทำให้เห็นว่าการรักษาความบริสุทธิ์ของชาติพันธุ์เป็นสิ่งที่คุกคามการอยู่ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรม แต่การแต่งงานระหว่างคนต่างศาสนาจะช่วยลดทอนอคติความเกลียดชังทางชาติพันธุ์ นอกจากนี้คามัลยังได้ฟังนิทานที่สอนให้คนเรารู้จักช่วยเหลือกันและกันโดยไม่แบ่งเขาแบ่งเรา ที่เป็นเช่นนี้เพื่อสลายความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ปาเลสไตน์และชาติพันธุ์ยิว

บทความข้างต้นช่วยจุดประกายให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวรรณกรรมเยาวชนที่บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างตัวละครปาเลสไตน์กับอิสราเอลเพิ่มเติม จากการค้นคว้า ผู้วิจัยจึงได้พบเรื่องชาเมียร์กับโยนาธาน ผู้ประพันธ์เรียงร้อยเรื่องราวโดยให้ชาเมียร์เด็กชาวปาเลสไตน์เติบโตทางความคิด จากเดิมที่เขามีแนวคิดแบ่งเขาแบ่งเราสู่การก้าวข้ามความแตกต่างทางวัฒนธรรม ดูเหมือนว่าเรื่องชาเมียร์กับโยนาธานและเรื่องหินที่เปล่งเสียงไม่ได้แตกต่างกันทางด้านแก่นเรื่อง หรือการนำเสนอการเติบโตทางความคิดของตัวละครเอก แต่แท้ที่จริงแล้วทั้งสองเรื่องมีความแตกต่างกัน เรื่องหินที่เปล่งเสียงนำเสนอมุมมองของเด็กชาวปาเลสไตน์จากนักเขียนพลัดถิ่นชาวปาเลสไตน์ที่เขียนงานเป็นภาษาเยอรมัน ส่วนเรื่องชาเมียร์กับโยนาธานนำเสนอมุมมองของเด็กชาวปาเลสไตน์จากนักเขียนชาวอิสราเอล ชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันของนักเขียนส่งผลให้ตัวบททั้งสองเรื่องมีความน่าสนใจคนละแบบซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงต่อไป

3.2 ชาเมียร์กับอคติและความรู้สึกผิด

ตัวบทเปิดเรื่องด้วยการให้ชาเมียร์บาดเจ็บที่ขาจากอุบัติเหตุตกจักรยานซึ่งเป็นสิ่งที่เขาารู้สึกอับอาย หากเขาบาดเจ็บที่ขาจากการปะทะกันระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอล นั่นจะเป็นสิ่งที่ครูกับเพื่อนร่วมชั้นยกย่อง และทำให้เขารู้สึกภาคภูมิใจ การบาดเจ็บเพื่อชาตินำไปสู่ความปรารถนาว่าเขาจะได้ออกจากโรงพยาบาลโดยไม่ต้องใช้ไม้ค้ำยันเข้าช่วยเพราะเขาของเขายาวไปข้างหนึ่ง

Sometimes I have a strange thought. I think: if I'd only got a bullet in the leg, instead of falling off the bike like a fool. I can see myself returning from the hospital on crutches, limping on one leg. The only leg I've got left. An empty pant leg, flapping in the wind. I enter the class. The teacher stands up. Somebody claps.... (Carmi 2000, 3)

ในจินตนาการของชาวยิวที่ขายอมเสียขาหนึ่งข้างเพื่อแลกกับเสียงปรบมือของคนรอบข้าง บ่งบอกถึงการที่เขาซึมซับว่าการใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เด็กชาวปาเลสไตน์บางส่วนต้องถูกยิงเพราะพวกเขาเข้าร่วมการประท้วงทหารอิสราเอลด้วยการปาหินใส่ทหารและรถถังของอิสราเอล อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงชาวยิวถึงขั้นหวาดกลัวชีวิตเมื่อเกิดการปะทะกัน การวิ่งหนีทำให้เขารู้สึกผิดต่อเพื่อนร่วมชาติและรู้สึกว่าได้บั่นทอนเกียรติภูมิของตน

เมื่อเขาต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลของชาวอิสราเอล “เขาจึงปรารถนาให้มีการประกาศเคอร์ฟิว เพื่อที่เขาจะได้ไม่ต้องไปรักษาตัวที่นั่น [“Since morning I’ve been waiting for a curfew. If there’s curfew I won’t be able to leave the village and won’t have to travel with Mom to the Jews’s hospital.” (Carmi 2000, 1)] ผู้ประพันธ์เปิดตัวชาวยิวในลักษณะภาพเหมารวม เป็นเด็กชาวปาเลสไตน์ที่มีอคติทางชาติพันธุ์กับชาวอิสราเอล แม้ว่าผู้นำปาเลสไตน์ไม่สามารถจัดหาสวัสดิการรักษายาบาลให้กับคนของกลุ่มตนได้ก็ตาม แต่การขาดแคลนไม่ได้ทำให้ชาวยิวใส่ใจ การที่ชาวยิวไม่ต้องการไปโรงพยาบาลของพวกยิว เพราะเป็นพื้นที่นอกพรมแดนปาเลสไตน์ การออกนอกพื้นที่ปาเลสไตน์เป็นสิ่งที่ชาวยิวปฏิเสธ ทั้งที่พื้นที่แห่งนี้ไม่มีความสะดวกปลอดภัย เกิดการปะทะกันเกือบตลอดเวลา ทว่าพื้นที่แห่งนี้เป็นดินแดนของเราชาวปาเลสไตน์ การที่นำเสนอเช่นนี้เพื่อผลิตซ้ำชาวยิวเด็กชาวปาเลสไตน์ผู้รู้สึกแปลกแยกและอคติต่อทุกสิ่งที่เป็นยิว

ชาวปาเลสไตน์มองชาวยิวเป็นคู่ปฏิปักษ์ อันเป็นผลจากการจัดตั้งประเทศอิสราเอล ทำให้ชาวปาเลสไตน์ต้องถูกขับไล่ออกจากพื้นที่เดิม เป็นสิ่งที่ปรากฏในตัวบทด้วย ผู้ประพันธ์แม้ว่าจะเป็นชาวอิสราเอล แต่มิได้ปฏิเสธความขัดแย้งเรื่องพื้นที่ระหว่างชาวปาเลสไตน์กับชาวอิสราเอล ผู้ประพันธ์นำเสนอให้พ่อของชาวยิวเล่าให้ลูกชายฟังว่า บางครั้งพ่อพูดถึงวันเวลาดี ๆ วันที่พ่อกับแม่แต่งงาน ไม่กี่เดือนก่อนที่จะเกิดการยึดเมือง [“Dad talks sometimes about the good days. How he and mom got married a few months before the Occupation...” (Carmi 2000, 86)] ส่วนปู่ได้แย้งว่านั่นวันดีแล้ว หรือ ตอนที่ปู่ยังเป็นเด็ก ก่อนที่ครอบครัวจะถูกขับไล่ [“There were other days – Grandpa grumbles – before the family was driven for the first time from its native city, when he was a boy...” (Carmi 2000, 86)] จากคำบอกเล่าของตัวละครพ่อกับตัวละครปู่ ผู้อ่านจะเห็นการขัดแย้งเรื่องพื้นที่เป็นสองช่วงเวลา ช่วงความสงบระหว่างรุ่นพ่อกับรุ่นปู่ ด้วยเหตุที่ผู้ประพันธ์เป็นชาวอิสราเอล เธอจึงเลือกที่จะกล่าวถึงการจัดตั้งรัฐอิสราเอลด้วยการใช้คำสั้น ๆ อย่างเช่น การขับไล่ และการยึดครอง โดยไม่บรรยายรายละเอียดของเหตุการณ์การปะทะกันแต่อย่างใด

นอกจากนี้ปู่มักจะเอ่ยถึงบ้านของทวดก่อนที่จะถูกขับไล่ออกจากพื้นที่เดิมหลังเกิดการจัดตั้งรัฐอิสราเอล ปู่บรรยายห้องต่าง ๆ ในบ้านของทวดผู้เป็นหม่อมว่าทุกห้องเย็นและปูพรมด้วย มีเฉพาะห้องของทวดที่เด็ก ๆ ทำได้แค่มองดู แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้เดินเข้าไป และหน้าต่างห้องครัวหันหน้าหาทะเลสีฟ้า [“...He describes the rooms of the house, cool and covered with carpets, and the room of his doctor father – which the kids could only peep into but were not allowed to enter – and the kitchen window that faced the blue sea...” (Carmi 2000, 86)] การบรรยายดังกล่าวเป็นเพียงความเพ้อฝันของปู่หรือเป็นความจริงที่ปู่เคยสัมผัส นั่นไม่ใช่สิ่งที่เราจะต้องจำแนกแยกแยะ แต่สิ่งหนึ่งที่เห็นจากการบรรยายนั้น คือสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของทวดของชาวยิว ทวดเป็นผู้มีการศึกษาและมีบ้านใหญ่โต หรือเป็นผู้มีอันจะกิน การบรรยายดังกล่าวทำให้ชาวยิวเก็บไปฝันว่าเขากับปู่เดินทางท่องเที่ยวไปเรื่อย ๆ ผ่านหมู่บ้านและเมืองที่เขาไม่เคยเห็น แล้วปู่ก็เล่าให้เขาฟังว่าครั้งหนึ่งปู่เคยเป็นพระราชา [“...Grandpa tells me that he was once a king.” (Carmi 2000, 123)] คำว่าพระราชาในที่นี้เป็นความเปรียบเชิงอุปลักษณ์แทนเหตุการณ์ที่ชาวปาเลสไตน์มองว่าพวกเขาเคยครอบครองดินแดนแห่งนี้ ทว่ากลับถูกชาวยิวขับไล่ออกจากบ้านและผืนแผ่นดินของพวกเขา การแย่งชิงกรรมสิทธิ์แห่งความเป็นเจ้าของบ้านบนผืนดินเดียวกันก่อให้เกิดความรุนแรงทางชาติพันธุ์ตลอดมา ขณะเดียวกันความรุนแรงดังกล่าวส่งผลให้ชาวปาเลสไตน์ไม่อาจครอบครองความมั่งคั่งที่ครั้งหนึ่งเคยมีหรือดำรงเลี้ยงชีพตามปกติสุขไว้ได้

สืบเนื่องจากน้องชายของชาเมียร์เสียชีวิตจากการปะทะกันระหว่างปาเลสไตน์กับอิสราเอล ทำให้ชาเมียร์โทษว่าเป็นความผิดของเขาเองที่รับวิงหนีโดยที่ไม่รู้ว่าน้องชายยังอยู่ในที่เกิดเหตุ ด้วยเหตุนี้ชาเมียร์จึงมีบาดแผลในจิตใจและตั้งใจว่าเขาจะไม่พูดอีกเลย [“After Fadi died, I decided that I’d never speak again.” (Carmi 2000, 43)] การที่ชาเมียร์เลือกที่จะไม่เปล่งเสียง ทำให้เขาตกอยู่ในภาวะของตัวละครที่ “ไร้เสียง” หรือ “ไร้ตัวตน” เพราะการดำรงอยู่ของเขาทำให้เขารู้สึกผิด เขาจึงคิดว่าการไร้เสียงหรือไร้ตัวตนจะเป็นการไถ่บาปให้กับการเสียชีวิตของน้องชาย ความรู้สึกผิดบาปที่รับวิงหนีไปนั้น กัดกร่อนจิตใจจนบางครั้งชาเมียร์จินตนาการให้ตัวเองเป็นคนที่จากไป ไม่ใช่ของน้องชายของเขา [“Sometimes I get a peculiar idea. Instead of my brother Fadi, it’s me who’s wrapped in a big blanket and laid on the table at home. Not a very big package, a pretty skinny one. With a big bloodstain at the end. I’m lying there without moving.” (Carmi 2000, 135)] ความคิดคำนึงของชาเมียร์วนเวียนอยู่กับความรู้สึกผิด เขาเป็นเพียงคนฉลาดเฉลียวทำได้เพียงแคว้งหนีเอาตัวรอด ชาเมียร์ในฐานะพี่ชายผู้ไม่สามารถปกป้องน้องชายได้ ทำให้เขาารู้สึกแปลกแยกแม้แต่กับตัวของเขาเอง นอกเหนือจากภาวะของความแปลกแยกที่มีต่อชาวอิสราเอล

3.3 “พื้นที่เป็นกลาง” กับการลดทอนความรู้สึกแปลกแยกของชาเมียร์

การย้ายถิ่นจากบ้านมารักษาอาการบาดเจ็บในโรงพยาบาลของชาวอิสราเอล เป็นการเดินทางออกจากดินแดนของชาวปาเลสไตน์เข้าสู่ดินแดนของชาวอิสราเอล ทำให้ชาเมียร์รู้สึกแปลกแยก การที่ชาเมียร์ประสบกับความรู้สึกแปลกแยกผิดที่ผิดทางเปรียบเสมือนตัวละครพลัดถิ่นผู้ที่รู้สึกว้า ความเป็นตัวตนถูกกัดกร่อนโดยความรู้สึกแปลกถิ่นผิดที่ผิดทาง (dislocation) ซึ่งเป็นผลจากการย้ายถิ่น (Darin 2011, 116) [“A valid and active sense of self may have been eroded by dislocation, resulting from migration...” (Ashcroft, Griffiths, and Tiffin 1989, 9) อย่างไรก็ตามความแปลกแยกของชาเมียร์ในท้ายที่สุดถูกกำจัดออกไป แม้ว่าโรงพยาบาลเป็นพื้นที่ของชาวอิสราเอล แต่โรงพยาบาลเป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นกลางและการไม่แบ่งเขาแบ่งเรา เป็นพื้นที่อันปลอดจากความขัดแย้งและสงคราม พื้นที่แห่งนี้จึงเป็นพื้นที่ในการเรียนรู้แก่นความคิดที่ว่าด้วยขันติธรรมระหว่างคนต่างวัฒนธรรม ชาเมียร์สามารถลดทอนความรู้สึกแปลกแยกที่มีต่อชาวอิสราเอลเนื่องจากเขาได้รับการดูแลเอาใจใส่จากชาวอิสราเอลในเวิร์ดที่เขาพำนักพักฟื้น

ก่อนที่ชาเมียร์จะได้เติบโตและเรียนรู้ เขายังคงเกิดอคติกับชาวอิสราเอล เมื่อชาเมียร์รู้ว่าทซาฮีเพื่อนที่อยู่ในเวิร์ดเดียวกันมีพี่ชายเป็นทหารพลร่ม เขาจินตนาการว่าพี่ชายของทซาฮีกำลังกระโดดออกจากรถจี๊ป จากนั้นก็ขับเครื่องบินออกไปและกำลังบินเหมือนกับเป็นนกตัวใหญ่อยู่เหนือเส้นทางของหมู่บ้านทันที [“...I picture Tzahi’s brother jumping from a jeep and suddenly taking off and flying like a big bird over the village lanes.” (Carmi 2000, 59)] นอกจากนี้ชาเมียร์ยังคิดว่าพี่ชายของทซาฮีอาจจะเป็นคนที่ยิงปืนใส่น้องชายของเขา [“...Perhaps it was Tzahi’s brother who did it to my brother Fadi, with his rifle.” (Carmi 2000, 68)] อย่างไรก็ตามพี่ชายทซาฮีไม่ได้ดูดุร้ายตามที่ปรากฏในจินตนาการของชาเมียร์แม้แต่น้อย ผู้ประพันธ์เลือกที่จะบรรยายว่าพี่ชายทซาฮีดูเหมือนเด็กที่ลืมหิวผม และเมื่อชาเมียร์เห็นเขาหัวผมทรงเดียวกับทซาฮี ยิ่งดูแล้วเหมือนกับว่าเขาเป็นฝาแฝดกับทซาฮี

...Tzahi’s brother shows up at noon. He is in uniform, but without a helmet on his head. His hair is mussed and he looks more like a kid who forgot to comb his hair than a soldier.

[...]

...Then his brother suddenly remembers that his hair is mussed and goes to the mirror over the sink, wets the comb, and combs his hair. Now, with the hair stuck to his forehead, he looks even more like a kid....His brother takes the comb and pastes Tzahi's hair down on his forehead, too, and now they look even more alike than before. They could be twins. (Carmi 2000, 63-64)

การเลือกที่จะใช้ความเปรียบเป็นเด็กเพราะเด็กมีภาพลักษณ์ของความบริสุทธิ์ไร้เดียงสา สืบเนื่องจากแนวคิดจินตนิยม (Romanticism) ที่มองว่าเด็กมีความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาและใสสะอาด หรือเปรียบได้กับเทวดาตัวน้อย มีคุณธรรม ความสวยงาม และความจริงใจตามธรรมชาติ เป็นภาพลักษณ์ที่แตกต่างจากภาพลักษณ์ของทหารซึ่งมักจะถูกเรียกขานว่าเป็นทอปปู้ตหมิฟ หรือเป็นภาพลักษณ์ของเผด็จการผู้ใช้ความรุนแรง การเลือกใช้การเปรียบเทียบภาพที่ตรงกันข้ามระหว่างเด็กกับทหาร เพื่อบ่งบอกว่าทหารอิสราเอลมิใช่ผู้ที่นิยมความรุนแรง มีความเป็นมนุษย์ มิใช่ผู้ที่ต้องการประหัตประหารฝ่ายตรงข้าม หากแต่เป็นเพียงรัฐของชาติที่ต้องปฏิบัติตามหน้าที่

นอกเหนือจากการนำเสนอทหารชาวอิสราเอลที่ดูเหมือนเด็กแล้ว ผู้ประพันธ์ยังนำเสนอภาพของชาวอิสราเอลที่มีมิตรจิตมิตรใจต่อชาเมียร์ ในโรงพยาบาลชาเมียร์ได้รับการดูแลอย่างดีจากแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ที่เป็นชาวอิสราเอล ชาเมียร์เล่าว่านายแพทย์ผู้ตรวจชาเมียร์พูดกับเขาเป็นภาษาอาหรับสำเนียงยิว ["...he says in Jews' Arabic..."] (Carmi 2000, 7) การที่นายแพทย์คนดังกล่าวสื่อสารภาษาอาหรับกับชาเมียร์บ่งชี้ว่าเขากำลังสร้างความคุ้นชินกับชาเมียร์หรือมิให้ชาเมียร์ต้องรู้สึกแปลกแยก การไม่ปล่อยให้ภาษาเป็นอุปสรรคในการผูกสัมพันธ์กับชาวปาเลสไตน์อย่างชาเมียร์ เพื่อแสดงความเมตตาต่อคนไข้ชาวปาเลสไตน์ในการเข้ารับการรักษาพยาบาลจากรัฐบาลอิสราเอล ขณะเดียวกันนายแพทย์ผู้นี้ไม่ได้ใช้เพียงแค่วจนภาษา อีกทั้งเขายังใช้วัจนภาษาด้วย นายแพทย์มองมาที่ชาเมียร์ราวกับว่าเขาเป็นลูกชายเพียงคนเดียว ["...looking at me as if I'm his only son..."] (Carmi 2000, 7) ความเป็นห่วงเป็นใยที่นายแพทย์ชาวอิสราเอลแสดงออกช่วยให้ชาเมียร์รู้สึกอบอุ่นและไม่เกิดความรู้สึกแปลกแยกแต่อย่างใด

ยิ่งไปกว่านั้นทั้งนางพยาบาลและบุรุษพยาบาลล้วนแต่ดูแลชาเมียร์ราวกับเป็นลูกคนหนึ่ง อย่างที่ชาเมียร์รำพึงว่า “พ่อจะว่ายังไง ถ้าพ่อเห็นพวกเขาดูแลผมเหมือนกับที่แม่ทำให้” ["What would Dad say, if he saw how they look after me like a mother?"] (Carmi 2000, 20) การนำเสนอภาพพยาบาลผู้ดูแลชาเมียร์ราวกับแม่ดูแลลูกนั้น เพื่อเน้นย้ำภาพชาวอิสราเอลที่ดูแลเอาใจใส่ชาเมียร์อย่างดี การนำเสนอแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ชาวอิสราเอลที่ได้มีปฏิกริยาเชิงลบกับคนไข้ชาวปาเลสไตน์ผ่านตัวละครชาเมียร์ผู้ได้รับการดูแลโดยปราศจากอคติ เพื่อตอกย้ำว่าชาวอิสราเอลเปิดใจกว้างหรือไม่ได้กีดกันชาวปาเลสไตน์ แม้แต่สวัสดิการรักษายาบาลขั้นพื้นฐาน ชาวอิสราเอลยินยอมให้ชาวปาเลสไตน์ การที่ชาวอิสราเอลพร้อมที่จะแผ่แผ่การรักษายาบาลมาถึงชาวปาเลสไตน์ทั้งที่เป็นฝ่ายปรปักษ์ เพื่อสื่อสารว่าชาวอิสราเอลมีจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยจริยศาสตร์แห่งความเอื้ออาทรโดยปราศจากพรมแดนทางเชื้อชาติ แต่ในขณะเดียวกันการนำเสนอดังกล่าวเป็นการวิพากษ์ผู้นำปาเลสไตน์ที่ไม่สามารถจัดหาสวัสดิการรักษายาบาลให้กับพลเมืองของตนได้ นับเป็นความบกพร่องของผู้นำชาวปาเลสไตน์ที่คำนึงถึงดินแดนหรืออาณาเขต จนมองข้ามชีวิตความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานของชาวปาเลสไตน์

การที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้โรงพยาบาลเป็นฉากหลักในการดำเนินเรื่องเพื่อขับเน้นภาพตัวละครชาวอิสราเอลผู้เปี่ยมไปด้วยมนุษยธรรม เป็นผู้ที่ยื่นมือให้ความช่วยเหลือตัวละครชาวปาเลสไตน์ ทั้งที่พวกเขาเห็นชาวอิสราเอลเป็นศัตรูผู้บุกรุกมาแย่งชิงบ้าน การที่ตัวละครชาวอิสราเอลโอบกอดตัวละครชาวปาเลสไตน์ผ่านชาเมียร์ด้วยความเมตตา นับเป็นการแสดงบทบาทใหม่ของชาวอิสราเอลให้ปรากฏในสายตาชาวโลก แต่เดิมชาวอิสราเอลหรือชาวยิวมักจะแสดงตนในฐานะเหยื่อจากเหตุการณ์รัฐบาลนาซีฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ทว่าภาพดังกล่าวถูกตั้งคำถามในสังคมร่วมสมัย สืบเนื่องจากเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างชาวอิสราเอลกับชาวปาเลสไตน์ในเขตเวสต์แบงก์และฉนวนกาซา ก่อปรกับการเปิดเผยข้อมูลว่า

ใน ค.ศ. 1948 ชาวยิวฆ่าล้างชาวปาเลสไตน์หลายร้อยหมู่บ้าน ทำให้ชาวปาเลสไตน์ต้องกลายเป็นผู้ลี้ภัยหรือผู้ถูกขับไล่ออกจากดินแดนปาเลสไตน์ประมาณนับแสนคน (Siriporn 2012, 96) ทำให้ชาวยิวไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าตนเป็นผู้กระทำทารุณต่อผู้อื่น หากพิจารณาเหตุการณ์ความรุนแรงใน ค.ศ. 1948 ชาวยิวในอิสราเอลไม่สามารถผลิตซ้ำภาพลักษณ์ของตนในฐานะเหยื่อได้อีกต่อไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าชาวยิวสูญเสียสถานภาพในการเป็นเหยื่อในสายตาของสังคมโลก (Siriporn 2012, 96-97) ด้วยเหตุนี้คาร์มีผู้ประพันธ์เรื่องชาเมียร์กับโยนาธานจึงใช้งานเขียนของเธอในการสื่อสารกับสังคมโลกด้วยการนำเสนอภาพตัวละครชาวอิสราเอลผู้มีมนุษยธรรม ปราศจากความเห็นแก่ตัว และรักเพื่อนมนุษย์ ผ่านพื้นที่เป็นกลางอย่างโรงพยาบาลและตัวละครบุคลากรในโรงพยาบาล

3.4 มิตรภาพระหว่างชาเมียร์กับโยนาธานผ่านมุมมองของนักเขียนชาวอิสราเอล

นอกเหนือจากการได้รับการดูแลอย่างอบอุ่นจากบุคลากรทางการแพทย์ จนชาเมียร์สามารถลดทอนความรู้สึกแปลกแยกที่มีต่อชาวอิสราเอลแล้ว เขายังได้ตระหนักรู้แนวคิดขันติธรรมระหว่างคนต่างวัฒนธรรมผ่านประสบการณ์เชิงจินตภาพด้วยการเล่นเกมคอมพิวเตอร์กับโยนาธาน โยนาธานเอ่ยชวนให้ชาเมียร์เล่นเกมคอมพิวเตอร์ด้วยกันในคืนวันหนึ่ง

‘Which one are you, the blue boy or the green boy?’ Yonatan asks.

I don’t know what to say. On the screen the two boys are exactly the same: same size, same shape, only the color is different.

‘The blue one...?’ I’m not sure.

‘Then I’m the green one,’ says Yonatan. ‘It doesn’t matter which one you choose, they’re both made of the same stuff.’

‘Exactly?’ I ask.

‘All of us here on earth are made of the same materials. We all contain water, carbon, calcium, iron, protein, and some other stuff’

He looks at me and sees that I am amazed. Not that I don’t believe him, only that I never thought about it like this.

But it pleases him that I am amazed. He laughs.

[...]

...Now, you see this button? Press it.’

I press. (Carmi 2000, 154-155)

ประโยคที่ผู้วิจัยขีดเส้นใต้ในบทสนทนาดังกล่าวบ่งบอกว่าวิธีการพูดระหว่างชาเมียร์กับโยนาธานอยู่ในลักษณะที่โยนาธานเป็นฝ่ายกำกับและควบคุมบทสนทนา ขณะที่ชาเมียร์อยู่ในฐานะผู้รับฟังและปฏิบัติตาม เป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่ทัดเทียมกัน หรือสื่อนัยว่าหากชาวปาเลสไตน์เชื่อฟังและทำตามชาวอิสราเอล ความขัดแย้งระหว่างคนสองกลุ่มจะไม่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันการนำเสนอว่าชาเมียร์ไม่เคยเล่นเกมคอมพิวเตอร์มาก่อน เขารู้จักเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ตั้งอยู่ในห้องครูใหญ่ [“I know – it’s a computer. I saw one like it in the principal’s room.” (Carmi 2000, 153)] การใช้เกม

คอมพิวเตอร์ในการแสดงให้เห็นว่าเยาวชนชาวปาเลสไตน์ไม่มีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีได้ทัดเทียมกับเยาวชนชาวอิสราเอล นอกเหนือจากสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลแล้ว ยังมีความบกพร่องด้านโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ การนำเสนอเช่นนี้เพื่อตอกย้ำความล้มเหลวของผู้นำรัฐปาเลสไตน์ในการดูแลพลเมืองของตน แตกต่างจากผู้นำรัฐอิสราเอลที่สามารถดูแลพลเมืองของตนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า

นอกจากนี้ระหว่างการเล่นเกมท่องอวกาศ ผู้ประพันธ์ยังนำเสนอให้โยนาธานอธิบายว่า ‘เราทุกคนในโลกนี้เกิดจากของอย่างเดียวกัน ในตัวเราประกอบไปด้วยน้ำ คาร์บอน แคลเซียม ธาตุเหล็ก โปรตีน แล้วก็ของอย่างอื่นอีก...เราทุก ๆ คน ไม่ว่าจะ เป็นชาวอินเดีย ชาวฝรั่งเศส ชาวแอฟริกัน ชาวรัสเซีย ชาวฮิว ชาวอาหรับ ชาวเอสกีโม และชาวญี่ปุ่น...สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ใน โลกก็ทำขึ้นจากของอย่างเดียวกัน เพียงแต่ปรากฏรูปแบบที่แตกต่างกันไป ก็แค่นั้น...’

‘Which one are you, the blue boy or the green boy?’ Yonatan asks.

I don’t know what to say. On the screen the two boys are exactly the same: same size, same shape, only the color is different.

‘The blue one...?’ I’m not sure.

‘Then I’m the green one,’ says Yonatan. ‘It doesn’t matter which one you choose, they’re both made of the same stuff.’

‘Exactly?’ I ask.

‘All of us here on earth are made of the same materials. We all contain water, carbon, calcium, iron, protein, and some other stuff’

He looks at me and sees that I am amazed. Not that I don’t believe him, only that I never thought about it like this.

But it pleases him that I am amazed. He laughs. ‘All of us, Indians and French people, Africans and Russians, Jews and Arabs, Eskimos and Japanese - anyone you can think of!’ He presses a button and the two of us, the blue boy and the green boy, get stuffed into spacesuits and begin to enter the spaceship.

‘All the other living things on earth, they’re also made up of the same materials, only arranged differently, that’s all. Take camels, for example,’ Yonatan goes on.

‘Camels?!’

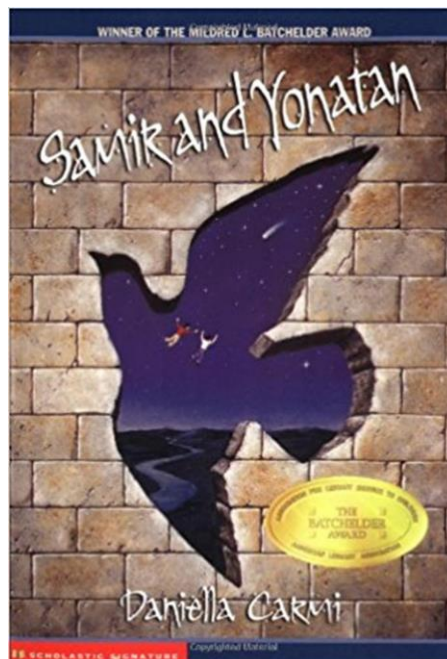
‘Or giraffes, elephants, butterflies, daffodils, olive trees, rabbits – everything is made up of the same mixture of materials, but in each one the mixture is organized a little differently. That’s all. Now, you see this button? Press it.’

I press. (Carmi 2000, 154-155)

ประโยคที่ผู้วิจัยขีดเส้นใต้เป็นถ้อยคำของโยนาธานที่ให้ความรู้กับซาเมียร์ว่า สรรพสิ่งในโลกของเรามีเนื้อแท้ที่ไม่มีความแตกต่างกัน รูปร่างหรือรูปลักษณะที่แตกต่างกันก็หาใช่ความแตกต่าง หากแต่ความแตกต่างเกิดจากการที่มนุษย์กำหนดให้แตกต่างกัน มนุษย์นั้นแหละเป็นคนสร้างปัญหาหรือความยุ่งยากให้กับตัวเอง คำอธิบายของโยนาธานข้างต้นเป็นข้อมูลที่

ชาเมียร์ไม่เคยรับรู้มาก่อน ขณะเดียวกันโยนาธานยังกล่าวต่อไปว่า ‘ทั้งเธอและฉันต่างก็ประกอบจากละอองดาว’ [“‘You and me?’ I ask, laughing. ‘Yes, you and me, Samir, we’re made of star dust.’” (Carmi 2000, 160)]

การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพโยนาธานผู้รู้กับภาพชาเมียร์ผู้ไม่รู้ เป็นการให้ภาพชาวอิสราเอลที่ยินดีแบกรับภาระในการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์และจักรวาลอันเป็นสิ่งที่ชาวปาเลสไตน์ไม่เคยรับรู้มาก่อน เป็นการสร้างตัวละครชาวอิสราเอลให้เป็นผู้ที่มีความเหนือกว่าชาวปาเลสไตน์ และจากการรับฟังคำอธิบายของโยนาธานส่งผลให้ชาเมียร์สามารถพัฒนาภาวะความคิดตามเข็มนาฬิกา แต่เดิมชาเมียร์เกิดความรู้สึกมีอคติและความแปลกแยกกับชาวอิสราเอล แต่เมื่อเขามาอยู่ในสังคมของชาวอิสราเอลและมีเพื่อนอย่างโยนาธานเป็นผู้ให้คำชี้แนะ เขาได้ตระหนักว่าเขาเป็นชาเมียร์คนใหม่ [“...Something secret. I can’t explain it to anybody. Maybe I’ll be a completely different Samir from what I used to be...” (Carmi 2000, 174-175)] การรำพึงกับตัวเองว่าเขาอาจจะจะเป็นชาเมียร์ที่แตกต่างออกไปอย่างสิ้นเชิงจากสิ่งที่เขาเคยเป็น การนำเสนอเช่นนี้เพื่อเน้นย้ำบทบาทของโยนาธานที่เปรียบเสมือนพระผู้มาโปรดลูกแกะหลงทางอย่างชาเมียร์ผู้จมอยู่ในห้วงแห่งอคติและความเกลียดชังทางชาติพันธุ์ แต่เป็นเพราะคำชี้แนะของโยนาธาน ส่งผลให้ชาเมียร์ออกจากบ่อโคลนแห่งความรุนแรงทางชาติพันธุ์มาได้ ผู้ประพันธ์นอกจากนำเสนอให้โยนาธานมีความคิดที่ฉลาดเฉลียว อีกทั้งยังนำเสนอให้เขาเป็นเยาวชนผู้ปฏิเสธความรุนแรงผ่านการบริโภคอาหารมังสวิรัต เป็นการนำเสนอเด็กชายชาวอิสราเอลที่เติบโตทางความคิดและมีจิตใจที่เปิดกว้างให้กับเพื่อนมนุษย์ต่างเผ่าพันธุ์ รวมทั้งการเคารพชีวิตของสรรพสัตว์ต่าง ๆ ที่เขาละเว้นในการบริโภค

ภาพปก Samir and Yonatan ([n.d.])

เมื่อพิจารณาภาพปกหน้า มีการเลือกใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สนับสนุนแก่นเรื่องที่เน้นแนวคิดขันติธรรมระหว่างความต่างทางวัฒนธรรม กำแพงซึ่งมักจะใช้เป็นสัญลักษณ์แทนการแบ่งเขาแบ่งเรา ภาพนกซึ่งมักจะใช้เป็นสัญลักษณ์แทนเสรีภาพ และเมื่อเจาะไปที่รูปนกมีภาพเด็กสองคนบินอยู่เหนือทะเลและกำลังทยานขึ้นสู่ท้องฟ้า และผู้ประพันธ์ยังเน้นย้ำอีกครั้งด้วยว่าทั้งโยนาธานกับชาเมียร์กำลังปรับปรุงโลกใหม่ที่ปราศจากความขัดแย้ง ไม่มีอะไรที่จะเป็นไปไม่ได้สำหรับพวกเรา ตอนนี้พวกเราที่อยู่ด้วยกัน [“...Yonatan and me, my friend from the Jewish hospital. We’re improving a new

world, free from troubles. Nothing looks impossible to us, now that we're together.” (Carmi 2000, 172)] การอยู่ด้วยกันระหว่างเด็กชายจากปาเลสไตน์กับเด็กชายจากอิสราเอลนั้นเป็นการนำเสนอว่า ธรรมชาติของมนุษย์ต้องการเพื่อน เช่นเดียวกับที่ปาเลสไตน์ต้องการอิสราเอลเป็นเพื่อน และอิสราเอลต้องการปาเลสไตน์เป็นเพื่อน สอดคล้องกับคำกล่าวของเอ็ดเวิร์ด ซาอิดที่เห็นว่า ‘ชาวอิสราเอลและชาวปาเลสไตน์เป็นชุมชนสองแห่งซึ่งไม่แยกจากกันหรือไม่ทิ้งกันและกันไว้ตามลำพัง’ [“Israelis and Palestinians are two communities that will neither go away nor leave each other alone.” (Said 2001, 49)] การอยู่อย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยระหว่างชาวปาเลสไตน์กับชาวอิสราเอลเป็นสภาวะที่ผู้ประพันธ์ให้ความสำคัญเนื่องจากช่วยลดทอนความแปลกแยกระหว่างคนต่างชาติพันธุ์

การนำเสนอการเรียนรู้และการเติบโตทางความคิดของชาเมียร์ที่สามารถลดทอนอคติและความแปลกแยกกับชาวอิสราเอลจนนำไปสู่การสร้างมิตรภาพกับชาวอิสราเอล นับว่าเป็นเรื่องราวส่งเสริมสันติภาพที่สวยงาม แต่ผู้อ่านย่อมอดไม่ได้ที่จะตั้งคำถามว่าเหตุใดผู้ประพันธ์ชาวอิสราเอลจึงนำเสนอให้ชาเมียร์เป็นฝ่ายเรียนรู้ ส่วนโยนาธานเป็นฝ่ายชี้แนะ และให้คำแนะนำ หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับนักเขียน แดเนียลา คาร์มี ผู้ประพันธ์เรื่องชาเมียร์กับโยนาธาน เกิดในเทลอาวีฟ ปัจจุบันพำนักอาศัยในกรุงเยรูซาเลม เธอมีผลงานทั้งหนังสือและบทละคร ไม่มีตัวบทใดที่บิรสุทธิ์ผุดผ่องหรือปราศจากนัยใด ๆ ทั้งสิ้น ในวรรณกรรมเยาวชนเรื่องนี้นำเสนอผ่านมุมมองของเด็กชายชาเมียร์ที่สร้างจากมุมมองของผู้ประพันธ์ ซึ่งเป็นผู้กำหนดโครงเรื่องและเป็นผู้แทรกนัยอะไรบางอย่างไว้ ผู้ประพันธ์มิใช่ปัจเจกบุคคลที่บิรสุทธิ์ผุดผ่องและไม่ได้เติบโตมาในสภาวะสูญญากาศ ผู้ประพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่เธอโตมา หรือเรียกได้ว่าคาร์มีได้รับการหล่อหลอมจากสังคมอิสราเอล ทำให้เธอเลือกที่จะนำเสนอให้เด็กชายชาวปาเลสไตน์เป็นผู้เติบโตทางความคิดที่มีต่อชาวอิสราเอล โดยมีโยนาธานเป็นผู้เปิดหน้าต่างสว่าง การนำเสนอเช่นนี้สื่อถึงว่าฝั่งชาวอิสราเอลตระหนักถึงเรื่องขันติธรรมระหว่างคนต่างวัฒนธรรมผ่านโยนาธานและตัวละครบุคลากรในโรงพยาบาล ขณะที่ชาวปาเลสไตน์เองต่างหากที่ยึดมั่นกับความเป็นเราและสร้างความเป็นอื่นกับชาวอิสราเอล ทั้งที่ชาวอิสราเอลยินดีต้อนรับชาวปาเลสไตน์ผ่านเหตุการณ์ที่ชาเมียร์ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลที่สร้างจากภาษีของชาวอิสราเอล การดำเนินเรื่องและการนำเสนอตัวละครเช่นนี้บ่งบอกว่าหากชาวปาเลสไตน์ละทิ้งอคติและความเกลียดชังที่มีต่อชาวอิสราเอล ความรุนแรงระหว่างสองชาติพันธุ์และความขัดแย้งเรื่องการแย่งชิงบ้านบนผืนดินเดียวกันก็จะยุติ สันติภาพก็จะมาเยือนเขตเวสต์แบงก์และฉนวนกาซา ร่มเงาแห่งความสุขก็จะปกคลุมบ้านของชาวปาเลสไตน์ ทั้งนี้ทุกอย่างขึ้นอยู่กับชาวปาเลสไตน์ที่จะเลือกเส้นทางเดินแห่งสันติสุขหรือถนนหนทางแห่งความขัดแย้ง

ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อคาร์มีผู้ประพันธ์กล่าวถึงความขัดแย้งจากการจัดตั้งประเทศอิสราเอล อันส่งผลให้ชาวปาเลสไตน์ต้องถูกขับไล่ออกจากพื้นที่เดิม ในฐานะที่เธอเป็นชาวอิสราเอล เธอจึงเลือกที่จะนำเสนอด้วยคำสั้น ๆ อาทิ ครอบครัวถูกขับไล่ [“...the family was driven... (Carmi 2000, 86)] และการยึดครอง [“...the Occupation... (Carmi 2000, 86)] แต่เลือกที่จะไม่บรรยายรายละเอียด แตกต่างจากวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *หินที่ปลั่งเสียง* ของขอซี อับเดล-เกาะดिरที่ผู้วิจัยเคยศึกษา ผู้ประพันธ์ในฐานะที่เป็นชาวปาเลสไตน์ให้รายละเอียดของความขัดแย้งว่า ‘ใน ค.ศ. 1967 อิสราเอลยึดครองดินแดนของเรา เขตเวสต์แบงก์และฉนวนกาซา ก่อนหน้านั้นใน ค.ศ. 1948 ชาวยิวแย่งชิงดินแดนบางส่วนของปาเลสไตน์ไปจากเรา และประกาศจัดตั้งประเทศอิสราเอล’ [“1967 hatten die Israel unser Land – die Westbank und den Gazastreifen- besetzt. Und vorher, im Jahr 1948, hatten die Juden uns schon den anderen Teil von Palästina weggenommen und dort den Staat Israel gegründet.” (Abdel-Qadir 1998, 15)] ชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันของนักเขียนทั้งสองจึงส่งผลให้การนำเสนอความขัดแย้งเรื่องพื้นที่เดียวกันมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ขณะที่แดเนียลา คาร์มีเอ่ยถึงความขัดแย้งโดยมิได้บรรยายรายละเอียด ส่วนขอซี อับเดล-เกาะดिरในฐานะชาวปาเลสไตน์จึงเลือกที่จะระบุเวลาด้วย เพราะเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นประวัติศาสตร์บาดแผลสำหรับชาวปาเลสไตน์ พวกเขาทุกคนมองว่าปาเลสไตน์เป็นบ้านของพวกเขา ดังนั้นพวกเขาจึงจดจำรายละเอียดทุกอย่างที่เกิดขึ้นเมื่อต้องสูญเสียบ้าน

การที่ผู้ประพันธ์เรื่อง *ที่เปล่งเสียง* ในฐานะชาวปาเลสไตน์ ซึ่งต่อมาอพยพย้ายถิ่นมาตั้งรกรากอยู่ที่เยอรมนี เลือกที่จะเน้นการนำเสนอภาพชาวปาเลสไตน์ในฐานะเหยื่อที่ถูกขับไล่ ขณะที่ชาวอียูอยู่ในฐานะผู้ย่ำยีหรือกระทำทารุณต่อชาวปาเลสไตน์ เพื่อสลายภาพชาวยิวที่มักจะแสดงตนในฐานะเหยื่อซึ่งปรากฏซ้ำแล้วซ้ำเล่าในหนังสือและสื่อหลากหลายประเภท หรือเพื่อแสดงว่าชาติพันธุ์ที่ถูกกดขี่มิได้จำกัดอยู่เฉพาะชาวยิวอีกต่อไป ทุกวันนี้ชาวยิวได้ผันตนมาเป็นผู้ที่กดขี่ผู้อื่น การที่ชาวยิวกดขี่คุกคาม และขับไล่ชาวปาเลสไตน์อาจจะเป็นผลมาจากการที่ชาวยิวเคยถูกกระทำเช่นนั้นมาก่อนเมื่อครั้งที่ไร้อำนาจ แต่เมื่อมีอำนาจในเชิงการเมืองและเศรษฐกิจ ชาวยิวจึงได้ใช้อำนาจคุกคามผู้อื่นซึ่งน่าจะเป็นการชดเชยการถูกกดขี่ในเชิงจิตวิทยา (Siriporn 2012, 97) การที่ชาวปาเลสไตน์ประกาศตนในฐานะเหยื่อ มิใช่เป็นการลดทอนตัวตนของชาวปาเลสไตน์แต่อย่างใด ทว่าเป็นการใช้กลยุทธ์เดียวกันกับชาวยิว นั่นคือการเลือกใช้เรื่องเล่าแห่งความทุกข์ทรมานหรือเรื่องเล่าที่แสดงถึงการถูกย่ำยีซึ่งเป็นประวัติศาสตร์บาดแผลของชาวปาเลสไตน์ ผ่านการเล่าของยาผู้รื้อฟื้นอดีตที่ถูกย่ำยีเพื่อให้ชาวปาเลสไตน์รุ่นหลังฉุกเฉงความล้มเหลวการรับรู้ว่ามีครั้งหนึ่งชาวปาเลสไตน์เคยครอบครองดินแดนแห่งนี้ และยืนยันการมีตัวตนของชาวปาเลสไตน์ที่ตกอยู่ในสถานะไร้บ้าน (Siriporn 2012, 97) ขณะเดียวกันการทำเช่นนั้นเพื่อบอกเล่าเรื่องราวของชาวปาเลสไตน์ให้โลกตะวันตกได้รับรู้หรือทำให้เรื่องราวของคนกลุ่มนี้ไม่ถูกลบเลือนหายไป (Chutima 2011, 105) ด้วยเหตุที่ ซอซี อับเดล-เกาะดिरเป็นชาวปาเลสไตน์จึงเลือกที่จะนำเสนอชาวปาเลสไตน์ในฐานะเหยื่อที่ถูกย่ำยี ขณะเดียวกันยังได้นำเสนอให้เด็กปาเลสไตน์ที่เป็นตัวเอกในฐานะผู้รักสันติภาพผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง แตกต่างจากเรื่อง *ชาเมียร์กับโยนาธาน* ซึ่งผู้ประพันธ์นำเสนอให้ชาเมียร์เด็กชายชาวปาเลสไตน์พบทางแห่งสันติภาพโดยการขึ้นจากโยนาธานเด็กชายชาวอิสราเอล หรือเป็นการขับเน้นตัวตนของชาวอิสราเอลในฐานะพระผู้มาโปรดผ่านโยนาธาน รวมทั้งการเน้นย้ำให้ตัวละครชาวอิสราเอลในงานเขียนของเธอทั้งเด็กและผู้ใหญ่ให้เป็นตัวละครที่เปี่ยมล้นไปด้วยมนุษยธรรมและเมตตาธรรม หรือกล่าวได้ว่าคาร์มีใช้งานเขียนของเธอในการเผยแพร่ภาพลักษณ์เชิงบวกของตัวละครชาวอิสราเอลที่มีบทบาทในการหยิบยื่นความช่วยเหลือให้กับเพื่อนบ้านผู้ยากไร้อย่างชาวปาเลสไตน์

4. บทสรุป: การก้าวข้ามการแบ่งเขาแบ่งเรา

วรรณกรรมเยาวชนทั้งสองเรื่องมีจุดร่วมกันในแง่ของผู้ประพันธ์บอกเล่าเรื่องราวของมิตรภาพระหว่างเด็กที่มาจากคนละชาติพันธุ์ที่มีความขัดแย้งกัน การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอมิตรภาพที่ไร้พรมแดนเพื่อเน้นย้ำแก่นเรื่องที่ว่าด้วยขันติธรรมระหว่างความต่างทางวัฒนธรรม ผู้ประพันธ์ทั้งสองคนจึงได้ใช้ตัวบทของตนตั้งคำถามกับความขัดแย้งและสงครามทางชาติพันธุ์ ซึ่งสร้างความเสียหายทั้งชีวิต จิตใจ และทรัพย์สิน สงครามไม่ได้ก่อประโยชน์ให้กับผู้ใด แม้แต่ผู้ชนะสงคราม ตรงกันข้ามกับสงคราม การอยู่ร่วมกันโดยยึดหลักขันติธรรมทางวัฒนธรรมจะเป็นหนทางให้ผู้คนต่างชาติพันธุ์ได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ด้วยเหตุนี้การปลูกฝังแนวคิดเรื่องขันติธรรมทางวัฒนธรรมจึงเป็นประเด็นที่ผู้ประพันธ์ทั้งสองให้ความสำคัญ อย่างไรก็ตามตัวบททั้งสองเรื่องสามารถมองได้อีกแง่หนึ่ง ในเรื่อง *ชาเมียร์และโยนาธาน* ฝั่งที่ไม่เปิดใจให้กับความแตกต่างทางวัฒนธรรมคือ ชาวปาเลสไตน์ซึ่งผู้ประพันธ์นำเสนอผ่านชาเมียร์ ขณะที่ฝั่งของชาวอิสราเอลนั้น เปิดรับชาวปาเลสไตน์เข้ามาดูแลรักษาอย่างดีโดยปราศจากอคติ การที่ผู้ประพันธ์ในฐานะชาวอิสราเอลกำหนดให้ฝั่งปาเลสไตน์โดยนำเสนอผ่านเด็กชายชาเมียร์เป็นฝ่ายเรียนรู้ที่จะลดทอนความแปลกแยกและอคติที่มีต่อชาวอิสราเอล การที่ผู้ประพันธ์ไม่ได้สร้างมิตรภาพบนฐานที่เท่ากันอาจนำไปสู่การตั้งคำถามกับวิธีคิดของผู้ประพันธ์เองที่ยังคงมีอคติกับชาวปาเลสไตน์อย่างไม่ได้ตั้งใจก็เป็นได้ ส่วนในเรื่อง

เด็กชายในชุดนอนลายทางนั้น มิตรภาพระหว่างบรูโนกับซมูเอลเกิดขึ้นได้ในโลกแห่งความเป็นจริง แต่การที่บรูโนต้องเสียชีวิตในห้องรมแก๊ส แสดงว่ามิตรภาพดังกล่าวนำไปสู่ความตาย โศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นกับบรูโนในฐานะบทลงโทษเชิงวรรณศิลป์ที่มอบให้กับตัวละครพ่อผู้เป็นทหารนาซีจึงนำไปสู่การตั้งคำถามกับผู้ประพันธ์และผู้อ่านถึงการให้อภัยกับทหารนาซีที่เชื่อผู้นำจนนำพาความวิบัติมาสู่ครอบครัวและประเทศชาติ

ในโลกแห่งความเป็นจริงความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ยังคงดำเนินต่อไป ในยุคของนาซีความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างชาวเยอรมันกับชาวยิว ส่วนความขัดแย้งในเขตเวสต์แบงก์และฉนวนกาซาเกิดขึ้นระหว่างชาวปาเลสไตน์กับชาวอิสราเอล ชาวยิวในช่วงเวลาหนึ่งพวกเขาอยู่ในฐานะเหยื่อที่ถูกกระทำอย่างเลวร้ายและทารุณ อย่างการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์จากฝีมือของทหารนาซี แต่เมื่อเวลาผ่านไป ชาวยิวซึ่งบัดนี้ปรับเปลี่ยนเป็นชาวอิสราเอลกลับกลายเป็นผู้ที่กดขี่และขับไล่ชาวปาเลสไตน์ เมื่อเวลาผ่านไป คู่กรณีใหม่ย่อมเกิดขึ้น เพราะอคติและความเกลียดชังทางชาติพันธุ์มีอาจหายไป ธรรมชาติของมนุษย์ย่อมชี้ดวงให้กับตนเองหรือล้อมกรอบเพื่อความปลอดภัยของตน ขณะเดียวกันมีความหวาดกลัวหรือหวาดระแวงคนที่ต่างออกไป ด้วยเหตุนี้ความขัดแย้งและสงครามทางชาติพันธุ์จึงไม่มีวันอวสาน แต่ถึงกระนั้นก็ตามเรายังคงวาดหวังกับเยาวชนผู้จะกลายเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า หากเยาวชนในวันนี้ตระหนักและให้ความสำคัญกับแนวคิดขันติธรรมระหว่างคนต่างวัฒนธรรม พวกเขาจะกลายเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตที่ตั้งคำถามถึงอคติและสงครามระหว่างคนต่างชาติพันธุ์ ดังนั้นการนำเสนอแก่นเรื่องเกี่ยวกับการลดทอนอคติและความเกลียดชังทางชาติพันธุ์จึงเป็นประเด็นสำคัญในวรรณกรรมเยาวชนอันจะช่วยปลูกฝังผู้อ่านให้สามารถก้าวข้ามการแบ่งเขาแบ่งเราได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- Chutima Prakadwuthisarn ชุตินา ประภาศวุฒิสาร. 2011. *Korang Sangrueng: Ruenglao Attalak lae Chumchon nai Wannakam Satri Chaikob* ก่อร่าง สร้างเรื่อง: เรื่องเล่า อัตลักษณ์ และชุมชนในวรรณกรรมสตรีชายขอบ [Story Creating: Narratives Identities and Communities in Marginalised Women's Literature]. Bangkok: Kobfai.
- Darin Praditthatsanee ดารินทร์ ประดิษฐ์ทัศนีย์. 2011. Plodaek Ananikom tang Kwamkid nai Karma Cola: Marketing the Mystic East khong Gita Mehta ปลดแอกอาณานิคมทางความคิดใน Karma Cola: Marketing the Mystic East ของ Gita Mehta [Decolonizing the Mind in Gita Meta's Karma Cola: Marketing the Mystic East]. *Varasarn Aksorasat Mahawittayalai Silpakorn* วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร [Journal of the Faculty of Arts, Silpakorn University] 33(1): 105-140.
- Nantana Kapilakan นันทนา กปิลกาญจน์. 1998. *Prawattisat Tawan-ork Klang nai Lok Patchuban* ประวัติศาสตร์ตะวันออกกลางในโลกปัจจุบัน [Middle Eastern History in Contemporary World]. Bangkok: Odien Store.
- Siriporn Sriwarakan ศิริพร ศรีวรกานต์. 2012. Kantitham rawang Kon Tang Wattanatham nai Hin Thi Pleng Siang kong Ghazi Abdel-Qadir ขันติธรรมระหว่างคนต่างวัฒนธรรมในหินที่เปล่งเสียงของฆอซี อับเดล-เกาะดีร์ [Intercultural Tolerance in Ghazi Abdel-Qadir's Die Sprechenden Steine]. *Varasarn Aksorasat Mahawittayalai Silpakorn* วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร [Journal of the Faculty of Arts, Silpakorn University] 34(2): 88-112.

ภาษาต่างประเทศ

- Abdel-Qadir, Ghazi. 1998. *Die sprechenden Steine*. Weinheim: Beltz & Gelberg.
- Ariés, Philippe. 1962. *Centuries of Childhood: A Social History of Family Life* (Robert Baldick, Trans.). <https://archive.org/details/centuriesofchild00arie>, accessed October 15, 2018.
- Ashcroft, B., Griffiths, G., & Tiffin, H. 1989. *The Empire Writes Back: Theory and Practice in Post-Colonial Literatures*. London: Routledge.
- Auschwitz-Birkenau [Online image]. (n.d.). <https://earthtrekkers.com>, accessed October 29, 2019.
- Boissoneault, Lorraine. 2018. "A 1938 Nazi Law Forced Jews to Register Their Wealth—Making It Easier to Steal." <https://www.smithsonianmag.com>, accessed October 29, 2018.
- Boyne, John. 2006. *The Boy in the Striped Pajamas*. New York: David Fickling Book.
- Brunk, Otto. 2002. Kinder- und Jugendliteratur von den Anfängen bis 1945: Ein Überblick. In *Taschenbuch der Kinder- und Jugendliteratur* (3rd ed., Vol. 2), ed. Günter Lang, 17-96. Baltmannsweiler: Schneider.
- Carmi, Daniella. 2000. *Samir and Yonatan* (Yael Lotan, Trans.). New York: Scholastic Signature.
- Furies (n.d.). <https://www.britannica.com>, accessed October 29, 2018.

- Galton, David J. 1998. Greek Theories on Eugenics. *Journal of Medical Ethics* 24(4): 263-267.
<https://jme.bmj.com/content/medethics/24/4/263.full.pdf>, accessed November 1, 2018.
- Hegg, Ashlyn S. 2013. "Crossing the Line: A Discussion of Motives Within the Boy in the Striped Pajamas." Master's thesis, Southern Illinois University, Carbondale. <https://opensiuc.lib.siu.edu>, accessed October 12, 2018.
- Milton-Edwards, Beverley. 2009. *The Israeli-Palestinian Conflict: A People's War*. London: Routledge.
- Propp, Vladimir. 2009. *Morphology of The Folktale* (20th ed.). Austin: University of Texas Press.
- Said, Edward W. 2001. *Reflections on Exile and Other Literary and Cultural Essays*. London: Granta Books.
- Samir and Yonatan [Online image]. (n.d.). <https://www.goodreads.com/book/show/875447>. Samir and Yonatan, accessed October 29, 2018.
- Schlebach, Andreas. 2020. "Euthanasie: 'Rassenhygiene' der Nationalsozialisten." <https://www.ndr.de>, accessed November 5, 2020.
- Tal, Eve. 2008. 'From Both Sides Now': Power and Powerlessness in Two Contemporary Novels of the Middle East. *International Research in Children's Literature* 1(1): 16-26.
<https://www.researchgate.net/publication/250231119> 'From Both Sides Now' Power and Powerlessness in Two Contemporary Novels of the Middle East, accessed October 29, 2018.
- The Boy in the Striped Pajamas [Online image]. (n.d.). www.gstatic.com/tv/th, accessed October 29, 2018.
- The West Bank and the Gaza Strip [Online image]. (n.d.). <https://middlebororeviewetal.blogspot.com>, accessed October 29, 2018.
- The Wiener Holocaust Library. (n.d.). The ghettos. <https://www.theholocaustexplained.org>, accessed October 29, 2018.